

มีพระบรมราชโองการ ใน พระบาท
สมเด็จพระ ปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุล
จอมเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม ผู้ทรงพระคุณ
ชรรวมชน มหา ประเสริฐ ค้ำวชิ์ เหนือเกล้า
ให้ประกาศให้ทราบทั่วกัน ว่า ด้วยทรง
พระราชปรารภว่า ทุกวันนี้บ้านเมืองมี
ความเจริญรุ่งเรืองขึ้น ด้วยโลกสมมติศิริ
สมบัติพัฒนาการ กว่าแต่ก่อน ๆ มาก รวย
ไพร่บ้าน พลเมืองมีทรัพย์สมบัติ แลเจริญ
ค้ำวชิ์ เหนือเกล้า ประกอบ การ ทำ
กัน แล ช้อ ชาย แก่ กัน แล แก่ คน นานา ประเทศ
ด้วยทุนสินอันมากหลาย แลกระทำ การ
โดยลักษณะแลประเภท ช้นพิเศษ พิสดาร
ต่าง ๆ ก็ ย่อม เป็น เหตุ ให้ เกิด วิวาท คอ สู้
เป็น คดี แก่ กัน โดย กฏ ช่ง แล ชัย ช้อ
มากขึ้น โดย ขรรพคา ฝ่าย วิชั การ พิจารณา
พิพากษา ซึ่งโรงศาล ทั้ง หลาย ฮา ไครย ใช้ อยู่
ทุกวันนี้ เป็น วิชั ขรรพเนียม แต่เดิมมา หา พอ
แก่ เหตุ การ ที่ เกิด มี ช้อ ใหม่ ๆ ยัก นี้ ไม่ ทั้ง
เวลาอาการ แล อำนาจ ที่ จะ ใ้ ยิง คับ ช้อ
แก่ ไช การ ทั้งปวง จึง ทัก ชัก คัง ค้าง ไป ต่าง ๆ
แลนี้ ได้ ทรง พระ ราช ค้ำวชิ์ เหนือเกล้า ว่า กฏ
ฝ่าย ลักษณะ พยาน เป็น ที่ คัง การ แก่ ไช

ก่อน จึง ทรง พระ มหา กรณา ไชรท เกล้า
ให้ คัง เป็น พระ ราช ก้ำหนด กฏหมาย ไว้ คัง นี้
สืบไปเมื่อน่า

หมวดที่ ๑

ว่าด้วย ชื่อ พระ ราช บัญญัติ
แลอธิบายคำแลยกเลิกกฎหมายเดิม

ให้ใช้ พระ ราช บัญญัติ

ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ร.ศ. ๑๑๔

มาตรา ๑ พระ ราช บัญญัตินี้ ให้เรียก

นามว่า พระ ราช บัญญัติ ลักษณะ พยาน
บริษัท โกลสินทร์ คี ๑๑๓ แล ให้ ใช้ เป็น
กฎหมาย ใ้ ตั้งแต่วันที่ ๑ เดือน เมษายน
รัตนโกสินทร์ คี ๑๑๔ เป็น ต้น ไป

อธิบายคำ ว่า “ศาล”

มาตรา ๒ คำที่ ว่า “ศาล” ซึ่ง ใช้ ใน
พระ ราช บัญญัตินี้ อธิบาย ให้ เข้าใจ แล ถึ
ว่า ผู้พิพากษา ตรีลาการ ฤา เจ้าพนักงาน
คนใดคนหนึ่ง ซึ่ง มี อำนาจ พิพากษา ฤา
พิจารณาคดี ใน ศาล ไคศาล หนึ่ง

เลิก กฎหมายเดิม

มาตรา ๓ ขรรพามาตราต่าง ๆ ใน
ลักษณะ รับ พ้อง ส่วน ที่ ว่า คับ คัก พยาน แล
ใน ลักษณะ พยาน ใน กฎหมาย เดิม ๑ แล
กฎหมาย รับ ตั้ง ใน กฎหมาย เดิม ๒ แล พระ
ราช บัญญัติ ลักษณะ พยาน คัง ที่ ใ้ กล่าว
ไว้ใน ทาตรา หมายถึง เลข ๑ ใน ท้าย พระ ราช
บัญญัติ นี้ นี้ ตั้ง นี้ สืบไป ให้ ยก เลิก เสีย
มิให้ ใช้ เป็น กฎหมาย ต่อ ไป

หมวดที่ ๒
ว่าด้วย คน จำพวกใด
ควร อ้าง เป็น พยาน ได้

คน ชนิดใด เป็น พยาน ได้ และ ไม่ได้

มาตรา ๔ บรรดา คนใด ๆ ชาย ก็ ที่
หญิง ก็ ที่ ซึ่งมีสติที่รู้จักผิด แล ชอบ เข้า
ใจ ความ จะ ได้ การ เป็น พยาน ฝ่าย โจทก์
ฝ่าย จำเลย คู่ ความ โทษ อ่าง ก็ ได้ เว้นไว้แต่
คนที่ ต้อง ห้าม ตาม พระ ราชบัญญัติ นี้ ๆ คน
ซึ่ง ศาล พิเคราะห์ เห็น ว่า เป็น ผู้ ไม่ สามารถ
จะ เข้าใจ ข้อ ตาม ๆ ไม่ สามารถ จะ ได้ การ
ตอบ ข้อ ตาม ได้ เพราะ เหตุ ว่า เป็น คน มี อายุ
ยัง เขียว อ่อน นก ๆ เป็น คน มี อายุ สูง แก่
ชรา มาก ๆ เป็น คน มี โรค ภายใน กาย ๆ
ภายนอก กาย เจ็บ ปวด ถึง สิ้น สติ
ไม่ อาจ จำ เหตุ การ สิ่ง ไต่ ไท้ เท่านั้น

อ้าง คน ใด เป็น พยาน

มาตรา ๕ ชาย ก็ ที่ หญิง ก็ ที่ ซึ่งเป็น
บุรุษ ภาษา มนุษย์ ไม่ได้ ก็ได้ อ้าง เป็น พยาน ได้
เมื่อ ศาล ชี้แจง อธิบาย มรดก วิวาท ใน
ระหว่าง โจทก์ จำเลย ได้ คน ใด เข้าใจ ก็ แล้ว ก็
ให้ คน ใด เขียน ตัว อักษร ๆ รูป ภาพ ๆ
แสดง ทิวา ทำ ท่าง แล การ ได้ การ ให้ เป็น
ที่ เข้าใจ ได้ แต่ การ ที่ จะ เขียน ตัว อักษร
ๆ รูป ภาพ ๆ แสดง ทิวา ทำ ท่าง นี้ ต้อง ให้ คน
ใด ซึ่งเป็น พยาน มา ทำ ใน ศาล ต่อ หน้า คน
ทั้ง ปวง คำ พยาน ของ คน ใด เช่น นี้ ก็ได้
ถือ ว่า คง ได้ การ พิเคราะห์ เหมือน กัน แล การ
ที่ จะ พิเคราะห์ ตาม คน ใด เป็น พยาน นี้ ให้ ศาล

ชี้แจง ข้อ สาขาล แล พิพากษา โทษ ถ้า ชี้ ให้
คน ใด เข้าใจ รั ความ ว่า คน จะ ต้อง กล่าว แต่
ที่ อัน จริง เมื่อ คน ใด รับ แล้ว ก็ ให้ ถือ ว่า เป็น
อัน ได้ กระทำ สัตย์ อธิฐาน ตาม บท กฎหมาย
แล ในการ ที่ จะ อ้าง คน ใด เช่น พยาน นี้ ถ้า มี
พยาน อื่น แล้ว อย่า ให้ ต้อง สืบ คน ใด
เป็น พยาน อีก เลย

โจทก์ จำเลย อ่าง กัน เป็น พยาน ได้

ๆ อ่าง ปิตามารคา สามัญ วรรษา ยศ ญาติ
แล คน อื่น ๆ เป็น พยาน ได้

มาตรา ๖ ใน สรรพ ความ แห่ง ทั้ง ปวง
โจทก์ จะ อ้าง จำเลย เป็น พยาน ๆ จำเลย จะ อ้าง
โจทก์ เป็น พยาน ก็ ที่ ๆ ทั่ว ความ จะ อ้าง ทั่ว
ของ ทั่ว เอง เป็น พยาน ฝ่าย ทั่ว ก็ ที่ ๆ โจทก์
จำเลย จะ อ้าง ปิตามารคา ญาติ ยศ สามัญ วรรษา
ข้า ทาย ของ ตน เอง ก็ ที่ ๆ คน ใด คน หนึ่ง
นอกจาก ที่ กล่าว มา นี้ ก็ ที่ ก็ได้ อ้าง เป็น
พยาน ได้ ไม่ ห้าม ปราบ ยก เสีย แต่ คน ซึ่ง ไม่
สามารถ จะ ได้ การ เป็น พยาน ได้ ตาม พระ
ราชบัญญัติ นี้ แต่ ใน ความ อาญา ซึ่งมี
โทษ หลวง คือ โทษ ประหาร ชีวิต รั รั รั รั รั
จำคุก เช่น นี้ ทั่ว ผู้ รั ๆ จำเลย จะ อ้าง
ทั่ว ของ ทั่ว เอง เป็น พยาน ๆ จะ อ้าง ปิตา
มารคา สามัญ วรรษา แล ยศ ของ ตน เป็น พยาน
ไม่ได้ เป็น อัน ขาด แล ความ อาญา อื่น ๆ
ซึ่ง ไม่มี โทษ หลวง ถึง ว่า มา นี้ มี แต่ เข็ ษ รั รั
เพียง สิ้น ไทม พิณัย ก็ได้ โจทก์ จำเลย อ่าง
พยาน ได้ เหมือน ใน ความ แห่ง ทั้ง ปวง การ

ผู้ พิพากษา ๆ กระลา การ

ไม่ จำ เป็น ต้อง ได้ การ เป็น พยาน ใน ขาง เรือง

มาตรา ๗ ถ้า โจทก์ ๆ จำเลย อ่าง

พิพากษา ฤๅ ระยะเวลา การศาล ไท เป็นพยาน ใน
คดีแพ่ง อาญา ทั้ง ชั่ววง ผู้พิพากษา ฤๅ ระยะเวลา
การ ซึ่ง ดังข้างนั้น ไม่ จำ เป็น จะ ต้อง ให้
การ คอย ข้อ ตาม ข้อ ไท ข้อ หนึ่ง ซึ่ง ตาม ถึง
อาการ กิริยา แล ความ ชะระพฤติ คติ ของ ผู้
พิพากษา ฤๅ ระยะเวลา ผู้ นั้นเอง ใน ศาล
ใน ระหว่าง เวลา ซึ่ง คน หนึ่ง กระทำ การ ตาม
หน้าที่ ผู้พิพากษา ฤๅ ระยะเวลา การ อยู่ แล ไม่
จำ เป็น จะ ต้อง ให้ การ คอย ข้อ ตาม ข้อ ไท
ข้อ หนึ่ง ซึ่ง ตาม มาตรา ๑๑๖ แห่ง กฎ สิ่ง หนึ่ง
ซึ่ง คน ไท รั ใน ส่วน หน้าที่ ของ คน ซึ่ง เป็น ผู้
พิพากษา ฤๅ ระยะเวลา การ เว้น ไว้ แต่ เสวย ฤๅ
กระทำการ ชะระพฤติ ชะระ
ศาล ไท ฤๅ ศาล ไท ฤๅ ศาล ไท
ศาล หนึ่ง ฤๅ ผู้พิพากษา ฤๅ อธิบดี คน ไท
คน หนึ่ง ซึ่ง มี อำนาจ ยิง คับ ยิง ษา คน ไท
โดย ทาง ราช การ จะ มี คำ สั่ง ให้ ตน ยอม
ให้ การ จึง ต้อง ให้ การ คอย ข้อ ตาม นั้น ๆ

ห้ามมิให้ พยาน ให้ การ เกี่ยว ข้อง
ด้วย ข้อ ราชการ แล เกิน
ซึ่ง ยัง ไม่ ได้ เข้ก เฉย

มาตรา ๘ ถ้า โจทย์ จำเลย อ้าง คน ไท คน
หนึ่ง เป็น พยาน ห้าม มิ ให้ คน นั้น ให้ การ
กล่าว ด้วย ข้อ ความ ซึ่ง คน ไท รั จาก หนังสือ
ราชการ ซึ่ง ยัง มี ไท เข้ก เฉย ได้ ชะ ทั้ง ชั่ววง
รั อัน เปน เนื้อ ความ เกี่ยว ข้อง ด้วย ราชการ
แผ่นดิน เป็น อัน ชาติ เว้น ไว้ แต่ คน ไท อนุ
ญาติ จาก เจ้าพนักงาน ผู้ เป็น อธิบดี ใน กรม
ฤๅ ระยะเวลา นั้น ๆ ก่อน จึง ให้ การ ไท

โจทย์ จำเลย จะ อ้าง พยาน
ฝ่าย ละ มาก น้อย เท่า ไท ไท้ ไม่ มี กำนก ห้าม

มาตรา ๙ โจทย์ จำเลย จะ อ้าง พยาน ลี้
ตาม ประเด็น ข้อ ชาติ ซึ่งมี ไท รั กับ ใน ส่วน
จะ ต้อง ลี้ มาก หลาย คน ก็ ได้ ไม่ มี กำนก
แก่ เมื่อ ศาล พิเคราะห์ เห็น ว่า ข้อ ไท ไท้ ลี้
พยาน สมควร พอ อยู่ แล้ว ควร พัง เอา ข้อ นั้น เป็น
เท็จ ฤๅ เป็น จริง ไท้ ศาล ก็ มี อำนาจ ไม่ ให้
ลี้ พยาน ใน ข้อ นั้น ต่อ ไป ไท้

หมวด ที่ ๓

ว่า ด้วย วิธี ลี้ พยาน ๓ ประการ

วิธี ลี้ พยาน ๓ ประการ

มาตรา ๑๐ อันว่า กระบวน ลี้ พยาน ซึ่ง ศาล
มี อำนาจ จะ ยิง คับ ไท รั มี ข้อ ๓ ประการ
ดัง จะ ว่า ต่อ ไป นี้ คือ -

เกิน ฆะเชิญ ลี้

(๑) ให้ ศาล ยิง คับ ให้ โจทย์ จำเลย นำ
ระยะเวลา การ ฤๅ เจ้า พนักงาน คน ไท คน หนึ่ง
ไป เกิน ฆะเชิญ ลี้ พยาน คน ไท คน หนึ่ง ณ ที่
บ้าน เรือน ของ พยาน ฤๅ ที่ ตำบล ไท ตำบล หนึ่ง
ก็ ไท้ สุก แล้ว แต่ ศาล จะ วินิจฉัย เห็น สมควร
แก่ เหตุ การ นั้น ฤๅ -

เรียก พยาน ลี้ ใน ศาล

(๒) ถ้า ศาล วินิจฉัย เห็น ว่า ไม่ จำ เป็น จะ ให้
โจทย์ จำเลย นำ ระยะเวลา การ ฤๅ เจ้า พนักงาน ไป เกิน
ฆะเชิญ ดัง ว่า มา นี้ ศาล จะ ออก หมาย เรียก ตัว
พยาน มา ให้ ลี้ แล เข้ก ความ ใน ศาล ก็ ไท้ ก็ ให้
ออก หมาย ลง ข้อ ประทับ ตรา ของ ผู้พิพากษา
บอก กำนก วัน เดือน ปี แล เวลา ซึ่ง จะ ให้
พยาน มา เข้ก ความ ใน ศาล นั้น ไป ยิง พยาน
ให้ ทราย ล่วง นำ กำนก ง ทุก คน ฤๅ -

หมาย นั้น เช่น อ. เจอ ได้ ว่า ได้ ถึง ผู้ก่อ
เรียก เช่น พยาน แล้ว - ต้อง ถือว่า เหมือน พยาน
ได้ ร้อย หมาย ไว้ ดังนี้

พยานในศาลตามความ

ได้ ยอมรับ ตาม มาตรา ๔๘

มาตรา ๓๗ ถ้า พยาน คนใด ผู้ซึ่งศาล
ได้ ออก หมาย เรียก แล้ว - ทราบ ความ ว่า จะ
ต้อง เรียก เป็น พยาน แล้ว - หลง หัก เสีย ไม่ ได้
นัก การ พบ ที่ ระ สุ่ม ตาม ถัก ก็ ได้ ร้อย หมาย
แล้ว ระยะเวลา วัน เดือน ปี ซึ่ง ตกลง ตั้ง ไป ได้
การ โดย อ้าง ใน ศาล แล้ว - แกล้ง บิด ปลิว เสีย
ไม่ ไป ศาล ตาม เวลา ที่ ถัก ก็ ได้ ร้อย ๓ ออก
หม่อม ยับ พยาน ผู้ นั้น มา ชี้ ไว้ ว่า จะ ให้ การ
เสร็จ แล้ว ให้ ศาล ได้ ลง พิจารณา ว่า ถ้า เห็น ว่า
พยาน ผู้ นั้น แกล้ง หลง หัก ปลิว ชัก ชิ้น อ้าง
ศาล ทั้ง นี้ ก็ ให้ ทัก สัน พิจารณา ลง โทษ พยาน
ผู้ นั้น ฐาน มี ฐานะ ชัก ชิ้น อ้าง ศาล ตาม

มาตรา ๔๘ จะ ทุก คราว ไป

ถ้า พยาน มี เหตุ ชัก ชิ้น

จะ มา ศาล ตาม หมาย เรียก

ก็ ต้อง มา แจ้ง ความ แยก ศาล เรียก

มาตรา ๓๘ ถ้า พยาน คนใด ได้ ร้อย หมาย
นัก แล้ว - มี เหตุ ชัก ชิ้น อ้าง ว่า ไว้ ซึ่ง ลง
นี้ จะ มา ได้ ตาม หมาย เรียก ศาล ก็ หลง หัก ไม่ ได้
ก็ ต้อง วิจัย มา แจ้ง ความ แยก ศาล ให้ พยาน เสีย
ก่อน วัน นั้น ถ้า ศาล พิเคราะห์ ว่า เหตุ ชัก ชิ้น อ้าง นี้
เช่น การ จำ เช่น จะ ต้อง ชัก ชิ้น พยาน คน นั้น แล้ว
ก็ ให้ ศาล เรียก วัน เดือน ปี พยาน คน นั้น - ต้อง
วัน อื่น ตาม สม หมาย เรียก การ - แล้ว ไว้ ว่า
ศาล เห็น ว่า ไม่มี เหตุ ชัก ชิ้น อ้าง ว่า หลง หัก ปลิว ศาล

...ที่จะ มา ได้ ศาล ตาม หมาย นัก เหตุ ที่
ศาล ศาล ตาม หมาย เรียก วัน เดือน ปี พยาน นั้น คือ

(๑) พยาน มี กิจ ชะระ ใน ส่วน ทวิ ซึ่ง เป็น
การ จำ เป่า ที่ ระ ผ่อน ผัน มา ให้ การ ใน ศาล ตาม
นัก ไม่ ได้ จริง ๆ

(๒) พยาน ติกร ชะการ สำหรับ ทวิ ซึ่ง ระ
ระ กิ่ง เสีย ใน เวลา ศาล นัก สืบ ไม่ ได้ จริง ๆ

(๓) พยาน ชั่ว ใช้ มี อาการ คนัก ไม่
สามารถ จะ มา ศาล ได้ ใน วัน นั้น -

ศาล ให้ ไป ชัก สรร อธิการ พยาน ได้

ถ้า ไม่ ชั่ว ใช้ ได้ ออก หมาย นัก ชั่ว อีก

- ถ้า พยาน ชั่ว ใช้ กิจ นี้ ต้อง ให้ ศาล ไป แจ้ง
ความ แยก ศาล โดย เร็ว ศาล ให้ นัก การ มา
ชัก สรร กิจ ได้ ถ้า ศาล มี ผล เหตุ หลัก ฐาน
การ ชั่ว ใช้ ว่า พยาน ชั่ว ใช้ มี อาการ ไม่ คนัก
หมาย ระ มา ศาล ได้ แกล้ง บิด ปลิว เสีย ไม่ มา
ถัก ก็ ฎา ใน ชั่ว ใช้ แกล้ง บอก ว่า ชั่ว ใช้ มี
อาการ มา ถัก ก็ ก็ ให้ ศาล ออก หมาย นัก ชั่ว
ใช้ ชั่ว พยาน อีก ถ้า พยาน ไม่ มา ศาล ตาม นัก
ก็ ได้ ลง โทษ โดย ฐาน ลง พระราชบัญญัติ นี้

ผู้ อ้าง ต้อง เสีย ค่า หมาย ค่า ชะระ ม. นิยม พยาน
ตาม อัครา

มาตรา ๓๙ ถ้า ผู้ เป่า โทษ ถัก ก็ ฝ่าย จำ โดย
ถัก ก็ ฎา ศาล โดย คน ชั่ว ใช้ ชัก สรร พิพากษา ใน ถัก
ถัก ก็ ระ ขอ ให้ ศาล ออก หมาย เรียก พยาน
มา ให้ การ ใน ศาล ต้อง เสีย ค่า หมาย ค่า เบิน
ทาง แล ค่า ชั่ว ใช้ การ ของ พยาน ตาม อัครา
พิถัก ค่า ชะระ ม. นิยม พยาน มี แจ้ง อยู่ ใน ค่า
วาง หมาย เลข ๓ ใน ท้าย พระ ราช บัญญัติ
นี้ แล้ว

มาประกอบกับข้อหาทำให้การนั้น มีดังนี้
จะว่าต่อไปนี้

(๑) กฎหมายพระราชบัญญัติ หมาย
ประกาศ กฎรับสั่ง กระแส พระบรมราชโองการ
บรรดา ซึ่งได้เขียน จากฎไว้ กิติ ฎาลงพิมพ์
ไว้ กิติ ซึ่งคงใช้ อยู่ เป็นตัวบทกฎหมาย
สำหรับ พระราชอาณาจักรสยาม

(๒) ประกาศ ข้อบังคับ ฎาฎเสนาบดี
ซึ่งเสนาบดี ในกระทรวง ทั้งปวง ให้ ออก
โฆษณาประกาศไว้ สำหรับ กระทรวง นั้น ๆ

(๓) สรรพ หนังสือ ราชการ ใน กระทรวง
ต่าง ๆ ซึ่งเป็น การ เชื่อกันแล้ว

(๔) สรรพ หนังสือ เอกสาร สำคัญต่าง ๆ
เป็นต้นว่า สาร กรม ขรม ทาย กุศล ประทับ
สัญญาต่าง ๆ แล หนังสือ ประทวน ทั้ง ปวง
ตัวฎีกา ใบเสร็จ ใบรับ หน้า โฉนด ตราแดง
หางว่าว แล พิไฉน กรมต่าง ๆ ที่ได้ทำ
ถูกต้อง ความ กฎหมาย

(๕) ส่วน ความ แพ่ง ความ อาญา
ทั้ง ปวง คือ ฟ้อง เรืองราว คำให้การ
คำพยาน คำปลุกษา คำตัดสิน ฎาสรรพ
หนังสือต่าง ๆ ซึ่ง อยู่ใน ส่วน ความ เหล่า
นั้น

(๖) ขบวนการ สรรพ แผนก ที่ ฎกหมาย
เหตุต่าง ๆ ฎาหนังสือ เรืองต่าง ๆ ฎาสรรพ
หนังสือ โท ๆ ซึ่งเขียน จากฎไว้ กิติ ฎา
ซึ่ง กิติ พิมพ์ไว้ กิติ ฎา ซึ่ง ทำลงไว้ ด้วย วิชิต
อย่าง โทอย่างหนึ่ง ซึ่ง สามารถ จะ อ่าน เข้าใจ
ได้ นี้ -

ถ้าผู้มิได้ อังไม่ รับ ว่า หนังสือ นั้น ถูกต้อง

ก็ให้ ผู้ อัง สืบ พยานอื่น มา ประกอบได้

- แต่ บรรดา หนังสือ ต่าง ๆ ซึ่ง ว่ามา ถ้า
โจทก์ ฎา จำเลย เห็น ว่า จะ อัง เช่น ตัว พยาน มา
ประกอบ ข้อหา ทำให้การ เขา ความ
จริง ฝ่าย คนใด ก็ให้ อัง ตาม ประสงค์ ถ้า
หนังสือ สำคัญ อยู่ แก่ ผู้ อัง แล้ว ก็ให้ นำ
มาขึ้น ต่อ ศาล ศาล จะ ให้ ให้ ฝ่าย ผู้ มิได้ อัง
ตรวจดู ถ้า ผู้ มิได้ อัง ยอม รับ ว่า ถูกต้อง
แล้ว ผู้ อัง ไม่ ต้อง สืบ พยานอื่น มา ประกอบ
อีกต่อไป ถ้า ผู้ มิได้ อัง ไม่ รับ ว่า ถูกต้อง
ฎาว่า มิ ด้ เห็น มา แต่ ก่อน ฎา กิติ คำน
ทุมเถียงว่า หนังสือ ซึ่ง อัง นั้น ไม่ ควร จะ เชื่อ
พึง ด้วย เหตุ ประการ โท ๆ กิติ ก็ให้ ผู้ อัง
สืบ พยานอื่น มา ประกอบ เขา ความจริง ใน
เรื่อง หนังสือ นั้น จน สิ้น กระแส ความ

ศาล หมาย เรียกบุคคล

ฎา เจ้าพนักงาน ให้ นำเอา หนังสือ
ซึ่ง ต้อง อัง นั้น มา ให้ สืบ ใน ศาล

มาตรา ๓๓ ถ้าหนังสือ สำคัญ โท ๆ ซึ่ง
โจทก์ จำเลย อัง นั้น มิได้ อยู่ แก่ ผู้ อัง
อยู่ แก่ บุคคลอื่น ๆ กิติ ฎา อยู่ใน กระทรวง
ฎา กรมต่าง ๆ กิติ ก็ให้ ผู้ อัง แจ้ง ความ แก่
ศาล ว่า หนังสือ ซึ่ง อัง เช่น พยาน นั้น
เป็น หนังสือ ชนิด โท อยู่ใน ความ รักษา ของ
บุคคล โท ฎา กระทรวง โท ให้ ได้ ความ ชัด
เจน แล้ว ให้ ศาล มี หมาย ไป ยัง บุคคล ผู้ นั้น
ฎา เจ้าพนักงาน ใน กระทรวง นั้น ให้ นำเอา
หนังสือ มานั้น มา ให้ สืบ ใน ศาล ตาม วิถี

ถ้าหมึกผิด ไรใด ถ้าผู้ใดจับผิดไม่นำเอา
หนังสือมาศาล ก็ได้ ลงโทษ ตามมาตรา ๔๔

ถ้า แลยคดี ฤฯ จำพนักงาน เช่น ว่า มี
รู้หมายผิด แล้วไม่นำเอา หนังสือ
ต้อง อ่างนั้น มายัง ศาล ตามคดีเช่นนี้ ก็ได้
ศาล ออกหมาย จับเอา ตัว มาลงโทษ ตาม
มาตรา ๔๔ แห่ง พระราชบัญญัติ ฤฯ
หนังสือคือว่า ไปยังผู้ใดอยู่ในกรมต่าง ๆ ที่
การ ติงจับ นี้ ให้ยื่นคำ ขอร้อง โดยทาง
ราชการตาม แยกศาล ให้เห็นสมควร เพื่อรักษา
อำนาจ พระราชบัญญัติ ให้เป็นไป โดยควร แก่
ราชการ นี้ ให้ไว้

(๑) ผู้ใด จะ มา ลงโทษ ต่อศาล แลได้
การ จำหน่าย ว่า หนังสือผิด ที่ โจทก์ จำเลย
อ้าง เป็น พยาน นั้น มีไว้ เป็น ความ รักษา
ฤฯ ในอำนาจ ของ ตน ๆ ไม่สามารถ จะ นำเอา
มายัง ศาล ได้ แต่ถ้ ตน รู้ว่า หนังสือผิด อยู่
กับใคร แล้ว ก็ต้องนำเอา มาให้ ศาล ทราบ

(๒) ผู้ใด จะ แลย ลกข้อ ศาล แลได้
การ จำหน่าย ว่า หนังสือ ซึ่ง อ่างนั้น สูญหาย
เสียจริง แล้ว ตน จะ ยอม ให้รับชดเชย ความ
ในหนังสือ นั้น ต่อศาล ตามที่ กำหนด จำไว้
ได้ ตาม สห จริ

โทษ ภาลงทาง หนังสือ
ซึ่ง คู่ความ ซึ่ง ท้องรับ มา ไว้

ผู้ใด จับผิด ฤฯ ไม่ส่ง หนังสือ มา ให้
ศาล ทักสิน ฤฯ เป็น แพ้ ฤฯ ยอม
ที่ ลงควร ได้

มาตรา ๒๔ ถ้าผู้ใด โจทก์ จะ อ้าง สรรพ
หนังสือใด ๆ ซึ่ง อยู่กับ จำเลย ก็ดี ฤฯ ผู้
จำเลย อ้าง สรรพ หนังสือใด ๆ ซึ่ง อยู่ กับ โจทก์

ก็ดี ศาล ยินยอม ฝ่าย โจทก์ จำเลย ผู้ เจ้า ของ
หนังสือ ซึ่ง ต้อง อ่างนั้น ให้ นำมา ขึ้น ต่อศาล
ถ้า โจทก์ จำเลย ผู้ เจ้า ของ หนังสือ นั้น ๆ
แล้ว ซึ่ง ลง ทำลาย เสีย ฤฯ ซัก ซิ่น ข้อ บัญ
ศาล ไม่ นำ หนังสือ มา ยัง ศาล ศาล มีอำนาจ
ที่ พิพากษา ตักสิน ฤฯ ของ ผู้ที่ ซัก ซิ่น นั้น เป็น
แพ้ ฤฯ ยินยอม อย่างอื่น ตามสมควร ได้
ตาม บทกฎหมาย แล ความยุติธรรม

ถ้า จะ นำ ตักสิน ฤฯ สืบ มา สืบ ไม่ ได้
ก็ให้ สืบ สำเนา ฤฯ ผู้รู้ ข้อ ความ
ใน หนังสือ ประกอบ กับ

มาตรา ๒๕ เมื่อ โจทก์ ฤฯ จำเลย อ้าง สรรพ
หนังสือใด ๆ กับ ศาล แล้ว ไว้ ไม่ มาตรา ๒๒
แห่ง พระราชบัญญัติ จะ เอา ต้น ฤฯ มา
สืบ ใน ศาล ไม่ ได้ ศาล เหตุ ประการใด ประการ
หนึ่ง ก็ดี ก็ให้ สืบ สำเนา หนังสือ ฤฯ นั้น ก็
ได้ ฤฯ จะ สืบ พยานอื่น ๆ ซึ่ง เป็น ผู้รู้ ข้อ
ความ ใน หนังสือ นั้น ก็ได้ สืบ แต่ให้ ให้ ความ
จริง มา ประกอบ กับ ข้อ หา คำ ได้ การ ซึ่ง ศาล จะ
ได้ วินิจฉัย ต่อ ไป

หมวดที่ ๕

ว่า ด้วย ลักษณะ กระประเมิน

ข้อ สืบ ลักษณะ พยาน มา ประเมินเอา
ความจริง ลงไม่ คำ ชี้แจง สอง สถาน

ข้อหา ซัก โท จำเลย รับ ตกข้อ แล้ว
ไม่ตั้ง สืบ พยาน ต่อ ไป ก็ได้

มาตรา ๒๖ ก่อน เวลา พิพากษา วินิจฉัย
พยาน นั้น ให้ศาล เรียก โจทก์ จำเลย มา พร้อม
กัน แลให้ ศาล อ่าน ทราบ ฟ้อง แล คำ ได้ การ

จนตลอด ถ้าข้อหาข้อใดในฟ้องนี้ จำเลย
รับถูกต้องในคำให้การแล้ว ข้อนี้ไม่ก่อ
สืบสืบ พยานเป็น อันพึงไว้ตาม กฎหมาย ให้
กฎหมายนั้น ถือไว้เป็นสำคัญ -

ถ้า โจทก์มี คำร้อง ให้ ศาล ทัก สืบ ใน ข้อหา
ซึ่ง รับกัน แล้ว ให้ จำเลย มี คำ โต้ แล้วยัง
- อนึ่ง ถ้า โจทก์ มี คำร้อง ขอ ให้ ศาล ทัก สืบ
ใน ข้อหา ซึ่ง จำเลย รับ แล้ว นี้ คือ ให้ ปฏิบัติ
ใหม่ ๆ ยัง คำนึง จำเลย ประการ ใด ๆ สืบ ทัก
ด้วย บท กฎหมาย เสีย ซ้ำ ครั้ง ก่อผล แล ฝ่าย
จำเลย มี คำ โต้ แล้วยัง ยัง ไม่ยอม ให้ ศาล ทัก
สืบ ก็อัน • ด้วย เหตุ ประการ ใด ประการ หนึ่ง
อัน ขอบ ด้วย กฎหมาย -

ศาล จะ ทัก สืบ ๆ ไม่ ทัก สืบ ก่อน ก็ได้
สุด แต่ ศาล เห็นสมควร
- ก็ ให้ ศาล พิเคราะห์ คำ ทัก สืบ มา ข้อหา
ซึ่ง รับกัน นั้น จึง ดำเนิน ถ้า เห็น ว่า ข้อหา ซึ่ง รับ
กัน นั้น ควร ที่ จะ ยัง คำนึง สถาน ใด สถาน หนึ่ง
ตาม กฎหมาย ได้ แล้ว ก็ ก็ ให้ ศาล ทัก สืบ
ใน ข้อหา ซึ่ง รับ กัน นั้น ให้ สืบ สืบ ก่อน
โดย ทาง ยุติธรรม ถ้า ศาล เห็น ว่า ข้อหา ซึ่ง
จำเลย รับ แล้ว นั้น ยัง ไม่พอ ที่ จะ ทัก สืบ ใด
จำ จะ ต้อง รอ ให้ สืบ พยาน เอา ความ จริง มา
ประกอบ กับ ข้อหา ซึ่ง จำเลย มี รับ นั้น เสียก่อน ๆ
เห็นว่า ถ้า จะ ทัก สืบ เสีย ก่อน เช่น ว่า มา แล้ว นี้
จะ เป็น เหตุ ชัก ช้อง แก่ ทาง พิหารณา ให้ มี ข้อ
ข้อ ไป ดังนี้ ก็ ให้ ศาล ปฎิษาย บท คำ ของ
โจทก์ เสีย แล้วยัง คำนึง โจทก์ ใช้ คำ ขอรรม
เนิ่น ช้า จำเลย มี คำ โต้ แล้วยัง ให้ แก่ จำเลย ร วม

ข้อใด ใน ฟ้อง แล คำ ให้ การ
เป็น ความ คำนึง เจริญ ก็ ด้วย บท กฎหมาย
ก็ ให้ ศาล สืบ ใน คำ ซึ่ง สอง สถาน
ให้ เรียก ว่า ข้อ ประเด็น ควร ท้า ฎายท
มาตรา ๒๗ ถ้า ข้อหา ข้อใด ใน ฟ้อง เป็น
ข้อ ความ ที่ อธิบาย บท กฎหมาย พระราชบัญญัติ หมาย
ประกาศ ใด ๆ อัน เกี่ยว ข้อง ต้อง ด้วย ผล วิจาท
ใน ระหว่าง โจทก์ จำเลย ซึ่ง ไม่ จำ เป็น จะต้อง
สืบ พยาน อัน ๆ มา ประกอบ เอา ความ จริง แล
ฝ่าย จำเลย มี รับ ใน คำ ให้ การ ว่า บท กฎหมาย
ซึ่ง โจทก์ อ้าง มา ใน ข้อ หา นี้ ไม่ ทัก สืบ ทัก สืบ ต่อ
สู่ อธิบาย บท กฎหมาย อื่น ๆ นอกจาก ที่ โจทก์
อ้าง มา โจทก์ ยื่น บท ข้อ อ้าง มา สืบ สืบ ก็ ก็ ๆ
ข้อหา ข้อใด ข้อใด ใน ฟ้อง ซึ่ง ศาล พิเคราะห์
ดู เห็น ว่า เป็น ข้อ ความ ซึ่ง คำนึง เจริญ ก็ ด้วย บท
กฎหมาย จำเลย มี รับ ว่า ถูกต้อง แล้ว ให้ การ
โจทก์ ต่าง ๆ ไม่ จำ เป็น ต้อง สืบ พยาน มา
ประกอบ เอา ความ จริง ควร จะ วิจัย ว่า ฝ่าย
โจทก์ ฝ่าย โจทก์ โจทก์ แล้ว ก็ ก็ ให้ ศาล เก็บ
ความ ใน ข้อ หา แล คำ ให้ การ อัน คำนึง เจริญ
กัน ด้วย บท กฎหมาย นั้น เรียก ลง ใน คำ ซึ่ง
สอง สถาน ให้ เรียก ว่า ข้อ ประเด็น ซึ่ง ควร ท้า
ฎายท ที่ จะ ไม่ ต้อง สืบ พยาน อัน มา ประกอบ
เอา ความ จริง นอก จาก วิจัย ตาม กฎหมาย นั้น -

โจทก์ จำเลย มี คำ
รับ ให้ ศาล ทัก สืบ ใน ข้อ ประเด็น
ควร ท้า ฎายท เสีย ก่อน ก็ ได้
- ข้อ ประเด็น ซึ่ง ควร ท้า ฎายท นี้ โจทก์ ก็
จำเลย ก็ ก็ จะ มี คำ ร้อง ให้ ศาล ปฎิษาย ทัก สืบ
เสีย ก่อน แล ฝ่าย หนึ่ง ยัง ไม่ยอม จะมี คำ
โต้ แล้วยัง โจทก์ ทั้ง สอง ฝ่าย พร้อมใจ กัน

ยอมให้ปลูกยาตักสิมเสีย ก่อน ที่เดียว ก็ได้
 ทั้งเช่นนี้ทำให้ศาลตักสิม ในข้อหาซึ่ง
 รัชกัน เช่นว่าไว้ในมาตรา ๒๖ นั้น ถ้าศาล
 เห็นว่ายังไม่จำเป็น จะต้องปลูกยาตักสิมใน
 ซ้ำนี้ด้วยเหตุประการใดประการหนึ่ง อันจะ
 ด้วยกฎหมายแลทางยุติธรรมแล้ว ก็ได้ปลูกยา
 ยาก คำของโจทก์จำเลย ผู้ร้องขอ
 ให้ตักสิม นั้นเสีย แลได้บังคับเรียกเงินค่า
 ขบรมเนียมซึ่งมีค่า ให้แก่ผู้ มีคำโต้แย้ง
 รงเต็ม เว้นไว้แต่โจทก์จำเลยทั้งสองฝ่าย
 พร้อมใจกัน มีคำร้องให้ตักสิม ก็ได้ให้โจทก์
 จำเลยทั้งสองฝ่ายต่าง เสีย ค่า ขบรมเนียม—

ศาลจะตักสิมที่เดียว ภายใต้ว

ก่อน ก็ได้ สุก แล้วแต่ จะเห็นสมควร

—ถ้าศาลเห็นควร จะ ตักสิมใน ซ้ำนี้เสียก่อน
 ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง อันต้องด้วย กฎหมาย
 แลยุติธรรม ก็ได้ให้ ตักสิมเสีย ที่เดียว
 ตาม คำของฝ่ายโจทก์จำเลยผู้ร้อง แลได้
 ผู้มีคำโต้แย้งไว้ นั้น ใช้ค่า ขบรมเนียมซึ่ง
 มีค่า ให้แก่ผู้ มีคำ ร้อง ให้ศาล ตักสิม นั้น
 รงเต็ม

ข้อใดในฟ้อง แล คำขอ

ซึ่ง มีรัชกันนี้ ให้ศาล ลง ใน คำชี้

สองสถานให้ เรียก ว่า ข้อ ประเด็น ควร สืบ

พยานเอาความจริง

มาตรา ๒๘ ถ้าข้อหาข้อใดในฟ้อง ซึ่ง
 มีใช้ข้อความ อันคลุมเถียงกันด้วยบท
 กฎหมาย ที่ควรหาฤกษ์บทว่าไว้ใน
 มาตรา ๒๖ นั้น เช่นแต่ข้อความซึ่งกล่าว
 ทั่วทุกมุมเหตุต่าง ๆ ซึ่ง จำเลย ปฏิเสธฤ

คดีกรรณ คช. สอ ใน คำให้การ ของ
 จำเลยนั้น เป็ ข้อความพ้องถึงได้แย้ง
 เช่น มาประการใด ๆ ซึ่ง จะต้องสืบพยาน
 มาประกอบเอาความจริงด้วยก็ได้ ก็ให้ศาล
 เก็บข้อความเช่นกล่าวมานี้ เรียบเรียงลง
 ในคำชี้สองสถาน เช่น ข้อประเด็นใดประการ
 ใดข้อใด ให้เรียก ว่า ข้อประเด็น ซึ่งควรสืบ
 พยานเอาความจริง มาประกอบกับข้อ
 ประเด็น ซึ่งควรหา ฤกษ์บทนี้ ลงมา—

ถ้า ข้อ ประเด็น เช่น กระบ ใน คำชี้

สองสถานนั้น ยักยอก พร้อม อยู่ให้ โจทก์

ลง จำเลยซึ่ง แกรง ร้อง ให้ศาล แก่เสียได้

—ข้อใดใน คำขอ ข้อ ประเด็น ลง ใน คำชี้

สอง สถานนี้ ให้อ่านให้ โจทก์ จำเลย ฟัง

ถ้า โจทก์ จำเลย เห็น ว่า ข้อใด ความยัง ยัก

พร้อมอยู่ ไม่แจ่มแจ้งชัดแจ่มชัดใจก็ ให้

รัชกัน ร้อง ต่อศาล ได้ ทั้งสองฝ่าย ฤกษ์ เห็น ว่า

ข้อใด ควร จะต้อง สืบเอาความจริง แต่ศาล

หาใช่ กระบ ใน คำชี้ สองสถาน ก็ ก็ ฤกษ์ ข้อ

ใดไม่ควร จะต้อง สืบเอาความจริง แต่ศาล

กระบ ใน คำชี้ สอง สถาน ก็ ก็ ให้ ฝ่ายโจทก์

ฤกษ์ จำเลย ร้อง ต่อศาล ในทันที ข้อให้

แก้ข้อเสียได้ ในทางโดย ขบรมเนียม เมื่อ

โจทก์ จำเลย ร้อง ต่อศาล นี้ ให้ศาล พิเคราะห์

คดี เห็น ว่า คำร้องขอ โจทก์ จำเลยนั้น

ถูกต้อง ก็ได้ ศาล ว่า โจทก์ ถ้า เห็น ว่า

คำร้องนี้ไม่ถูกต้อง เช่นแต่ การ ประเว

ประเว ไรต่าง ๆ ก็อย่าให้ ศาล ฟัง คำร้องนั้น

ข้อใด ให้สืบกระ ข้อ ประเด็น ลง ใน คำชี้ สอง

สถานให้แล้วโดยเร็ว

บ้าน ของ พยาน ให้ ศาล ทราบ ฎาจะ อ้าง
 สรรพหนังสือสำคัญใด ๆ ซึ่ง อยู่ แก่ ตัวเอง
 ฎาอยู่ แก่ ตัวคู่ ความ นั้น ฎาอยู่ แก่ บุคคลอื่น
 ฎาเจ้าพนักงาน ในกระ ทรวงใด ๆ ก็ ขอดแก่
 ศาล ให้ ตก ทั้ง ซัก เรน ศาล จะ ให้ ออกหมาย
 เรียกตัว พยาน แล สรรพหนังสือสำคัญต่าง
 นั้น มาศาล ฎาจะ ให้ โทษ จำเลย ให้ ไป เค้น
 ฎาซึ่ง ฎาส่ง กระ เค้น ไป สืบ ก็ สืบแล้ว
 แต่ ศาล จะ เห็นสมควร แก่ เหตุ กระ ตี ว่า ฎาไว้ แล้ว

ตั้งวันสืบพยานฝ่ายโจทก์จำเลย

ข้าทูลทูลให้ ศาล บัง คับ คัด วิเคราะห์ ตาม สมควร
 มาตรา ๓๒ ถ้า ศาล ใด ก็ ศาล เวลา วัน
 เดือน ปี แล ที่ สืบ พยาน ให้ โจทก์ จำเลย ทราบ
 ล่วงหน้า แล้ว ฝ่าย โจทก์ ก็ ฎาฝ่าย จำเลย ก็ ก็
 มิได้ มาตามนัด ของ ศาล โดยไม่ มี เหตุ
 ที่ สมควร จะ มา ไม่ ได้ จึง มี ฎาขอ ตัด
 จะ ขอ สืบ พยาน ขอร้อง อ้อ ไม่ ได้ ขอ ไป ก็ จะ
 ถือ ว่า ก็ ของ ตน เปน เสรี ให้ สืบ พยาน อยู่ เพียง
 เวลา ที่ คณะ ข้าราชการ เท่านั้น เว้น ไม่ แต่ ใ
 ความ อาญาน ครบ ขาด สำคัญ ซึ่ง ศาล พิเคราะห์
 ดู เห็น เหตุ อ้อ จำ เปน แท้ ที่ ขาด ต้อง ขอมให้
 สืบ เอา ความ จริง จะ ได้ แล้ว ก็ ให้ ศาล ขอม
 ขออนุญาต กำหนด ให้ สืบ ให้ อ้อ คราว นี้
 อ้อ แล้ว โจทก์ จำเลย ขอร้อง ข้าราชการ สาขาล
 ตัว โจทก์ มี เหตุ อ้อ จำ เปน แท้ ใน กระ ทรวง
 จึง มา สืบ พยาน ตาม นัด ไม่ ได้ จึง มี ฎาให้
 ศาล ไล่ สอน วิจัย อ้อ ฎา ขอม ขอร้อง ว่า เหตุ
 อ้อ นั้น จำ เปน ฎาไม่ ถ้า ศาล เห็น ว่า เหตุ อ้อ
 นั้น เปน การ จำ เปน จริง ซึ่ง โจทก์ จำเลย
 ผู้ ข้าราชการ จะ มา สืบ พยาน ตาม เวลา กำหนด
 นัด ไม่ ได้ แล้ว ก็ ให้ ศาล ขออนุญาต ขอม ให้

โจทก์ จำเลย ผู้ ข้าราชการ ฝ่าย พยาน
 ของ กระ ฎาไว้

พยานของฝ่ายโจทก์
 ตามศาลนัดซึ่งตนนัดสืบ

มาตรา ๓๓ ผู้ใดต้องอ้างเป็นพยาน ฝ่าย
 โจทก์ ก็ ฎาฝ่าย จำเลย ก็ ก็ ให้ ศาล บัง คับ ให้
 สืบ พยาน ตาม นัด ซึ่ง นัด อ้อ ตาม ซัก
 แล ศาล จะ เห็น ว่า ถ้า อ้อ เปน พยาน นั้น เว้น
 ไว้ แต่ โจทก์ จำเลย พยาน นั้น ขอม ไม่ ให้
 ผู้ ข้าราชการ ซึ่ง ฎา ขอม อ้อ บัง คับ ให้
 สืบ พยาน นี้ เว้น

ฎาจะตั้งคำปฏิญาณตน

ฎาจะตั้งคำปฏิญาณตน ฝ่ายโจทก์
 -ประการที่ ๑ ผู้ใดต้องอ้างเป็นพยานนั้น เปน
 ผู้มีบิดาคดีที่รู้ ซึ่ง พระบรมราชบัญญัติ
 มิได้ต้องสืบพยานก็ ฎา พยาน นั้น มีความ
 รับเท็จ ลงโทษ แล จะ ว่า ไม่ควร ตรา
 ใน ศาล มา โทลง นาค ก็ แล จะ ขัด ซึ่ง ไม่
 ขอม สืบ พยาน ตาม นัด สืบ พยาน ก็ ฎา
 ใน ศาล นี้ แล จะ ขอม กระ ตี สืบ ปฏิญาณ
 ตน แล ณ ศาล จำเลย เพื่อ ศาล พิเคราะห์
 ตาม เหตุ ผล ว่า สมควร จะ ให้ สืบ พยาน
 ขอม ฎา ให้ กระ ทรวง ข้าราชการ ขอม กระ ฎา
 คำ ปฏิญาณ นี้ ถ้า ผู้ ที่ ต้อง อ้าง เปน พยาน นั้น
 อ้อ พยาน คราว นี้ กระ ตี ใน ซัก ก็ แต่ ศาล
 ฎา ขอม ขอร้อง ก็ ให้ กระ ตี ขอม กระ ตี
 ตาม ศาล ตาม กฎหมาย แล มี โจทก์ ได้ ตาม
 นี้ ขอม กระ ตี

คำพยานใช้ภาษาใด

ศาลต้องเป็นระชาดที่มีมาแปล
 มาตรา ๓๔ แต่กระนั้น คำพยานต้องถาม

ศาล ตาม ตามเนื้อความดังนี้เสียก่อน คือ

(๑) ซากิแล ศาสนา แล ชื่อตัว ชื่อ
ตำแหน่งยศ ชื่อ บุตร ภรรยา ของ พยาน

(๒) สิ่งกัมูลนายของ พยาน แล พยาน
ที่รู้ว่าฝ่ายโจทก์ฝ่ายจำเลย เช่น ญาติ พี่
น้อง ของมูลนาย ฝ่าย พยาน ฤฯ ไม่

(๓) บ้าน เรือน ที่ อยู่ของ พยาน อยู่ เขต
แขวง เมือง ไค ตำบล บ้าน ไทเน บ้าน ที่ อยู่ของ
พยาน แล บ้าน เรือน ฝ่ายโจทก์ฝ่ายจำเลย อยู่
ใกล้ อยู่ไกลกัน ประมาณ เท่า ไค

(๔) การ ทำมาหากิน แล ความ ประพฤติ
เป็นไร ของ พยาน เป็นต้น ว่า ทำนา ทำสวน
ค้าขาย ทำราชการ แล เป็นลูกจ้างหาผล ประ
โยชน์เลี้ยงชีวิต ทั่ว กิจสิ่ง ไค ใน ปี ใน เดือน
ที่ มาเป็นพยาน นี้ แล การ เลี้ยงชีวิต ของ
พยานที่ เกี่ยวข้อง ต้อง อาศัย แล ผล ประโยชน์
ของฝ่ายโจทก์ฝ่ายจำเลย อย่างไร บ้าง

(๕) พยานมี สาเหตุ ธร วิวาท กับ ฝ่าย
โจทก์ฝ่ายจำเลย ฤฯ บุตร ภรรยา ญาติ พี่น้อง
ของฝ่ายโจทก์ฝ่ายจำเลย บ้าง ฤฯ ไม่ ถ้า ไค
มี สาเหตุ ให้ แจ้ง ซัก ว่า มี สาเหตุ ก็นีมาแต่
เมื่อ ไค เข้า เรือ เพียว ไค

(๖) พยานที่ เกี่ยวข้อง เป็น ทาย ฤฯ เป็น
ลูกพี่ของ คู่ความ ฤฯ บุตร ภรรยา ญาติ พี่
น้อง ของ คู่ความ บ้าง ฤฯ ไม่

(๗) พยานที่ เกี่ยวข้อง เป็น มีตร สหาย
ญาติ พี่น้อง กับ คู่ความ ฝ่าย ไค ฝ่าย หนึ่ง
บ้าง ฤฯ ไม่

ศาล ซัก ตาม พยานให้ เปิด ความ ตาม

ประเด็น ข้อ อ้าง จน สิ้น กระ แล ความ

มาตรา ๓๗ เมื่อ ศาล อ่าน ประเด็น ข้อ สัก
ซึ่ง กำหนด ไว้ ใน คำชี้ สอง สถาน แล แล้ว ก็
ให้ ศาล ซัก ตาม พยาน ให้ พยาน เปิด ความ
แต่ โดย สติขโดยจริง ตาม ซึ่ง คน ที่ รู้ ใ้
เห็น ใ้ ยิน จน สิ้น กระ แล ความ ใน ประเด็น
ข้อ สัก จน ทุก ประการ เมื่อ ศาล พิจารณา ที่ ใ้
เห็น ว่า พยาน เปิด ความ จน สิ้น กระ แล ความ
ใน ประเด็น แล แล้ว ไม่มี ข้อ ไค จะ ถาม พยาน
อีก ต่อ ไป ทั้งนี้ ก็ ให้ ศาล ตาม โจทก์ ฤฯ จำเลย
ซึ่ง เป็น ผู้ อ้าง พยาน ว่า ยัง จะ มี ข้อ ความ
อื่น ไค ซึ่ง อยาก จะ ถาม พยาน อีก นอก จาก
ที่ ศาล ได้ ถาม แล แล้ว บ้าง—

แล้วผู้อ้าง จะ ขอให้ ถาม อีก

ศาล จะ ถาม ให้ ฤฯ ไม่

ก็ สัก แล แล้ว แต่ เห็น สมควร

—ถ้าผู้อ้าง ยัง จะ มี ข้อ ความ ถาม อีก ก็ ให้
บอก แก่ ศาล ได้ ซัก เจน แต่ ศาล จะ ขอม ถาม
พยาน ตาม คำถาม ของ ผู้ อ้าง อีก ต่อ ไป ฤฯ
จะ ไม่ ถาม ก็ สัก แล แล้ว แต่ ศาล จะ เห็น ควร
แก่ ประโยชน์ แห่ง ความ ยุติธรรม—

ถ้าศาลไม่ถาม ต้อง

จดหมาย ยื่น ที่ ไว้ จง ทุก คราว

—ถ้าผู้อ้าง ร้อง ขึ้น จะ ให้ ถาม พยาน อีก
จง ใ้ แต่ ศาล ไม่ เห็น ควร จะ ถาม ทั้งนี้
ก็ ให้ ศาล จดหมาย ยื่น ที่ กั คำถาม ของ ผู้ อ้าง
แล คำวินิจฉัย ของ ศาล ใน เหตุ ที่ ไม่ ควร ถาม
อีก ต่อ ไป นี้ ตั้ง ไว้ จง ทุก ครั้ง ทุก คราว

ให้ ผู้ซึ่ง มิได้ อภัย พยาน

จะ ข้อ คำน ตาม พยาน โดย สด ใด

มาตรา ๓๘ เมื่อ พยาน ให้ การ เบิก ความ ตาม ประเด็น ข้อ สืบ เสร็จ แล้ว ทว่า โจทย์ ฎา จำเลย ซึ่งมี ใช้ เป็น ผู้ อ้าง พยาน นั้น จะ มี ข้อ คำน ตาม พยาน สัก ก็ ข้อ ก็ ให้ เขียว ข้อ คำน ลง ใน กระดาษ เรียง เช่น ข้อ ๆ โดย ล้าง ภัย ให้ แก่ ศาล ฎา ออก แก่ ศาล ก็ ฎา ฎา ได้ แล้ว ให้ ศาล ชัก ตาม พยาน ให้ มี ความ

คอบ ข้อ คำน ต่อ ไป ข้อ คำน นี้ ให้ ระ ตาม ที่ ฎา (๑) ตาม สกฏ ฎา ข้อ พยาน เพื่อ ได้ พยาน เบิก ความ ให้ ปรากฏ ว่า ความ จริง ใน เรื่อง นั้น สม ประเด็น ข้อ สืบ ผู้ ยศ หนึ่ง อย่าง เขียว

(๒) ตาม ซัก ใช้ ไล่ เลียง พยาน ให้ พยาน อธิบาย ชี้ แกร ว่า เหตุ ไท พยาน จึง ได้ ฎา ไท เห็น ได้ ยิน เหตุ การ ต่าง ๆ ใน ข้อ พิพาท ฎา ได้ ฎา ไล่ เห็น ได้ ยิน การ การ ต่าง ๆ ซึ่ง เป็น มูล คดี วิวาท ใน ระหว่าง โจทคย จำเลย ทั้ง ที่ พยาน ใช้ ให้ การ เบิก ความ ตาม ประเด็น ข้อ สืบ เมื่อ เวลา ที่ ศาล ตาม นั้น แล้ว

(๓) ตาม ซัก พยาน ต่าง ๆ เพื่อ จะ จับ คำ เท็จ ของ พยาน ออก ให้ ปรากฏ

(๔) ตาม ซัก พยาน เพื่อ จะ ให้ พยาน รับ ว่า พยาน เป็น คน ประ พุติ การ อธิ พยาน ข้อ ซัก ล่าว ว่า ฎา ซึ่ง ไม่ ควร เชื่อ ตั้ง เป็น ความ จริง ก็ -

พยาน ต้อง ให้ การ คอบ ข้อ คำน ตาม คำ ยัก คับ ของ ศาล

- ศาล จะ ต้อง ให้ พยาน ให้ การ คอบ

ข้อ คำน ของ โจทคย เว้น ไว้ แต่ ศาล เห็น ไม่ ควร จะ ให้ พยาน ให้ การ คอบ แก่ ข้อ คำน ด้วย เหตุ ไท เหตุ หนึ่ง อธิ ขอบ ด้วย ความ มุขิ ธรรม เท่า นั้น ถ้า พยาน ซัก ยิน ไม่ ยอม ให้ การ คอบ แก่ ข้อ คำน ตาม คำ ยัก คับ ของ ศาล แล้ว ก็ ให้ ลง โทษ แก่ พยาน ตาม มาตรา ๔๔ แห่ง พระ ราช บัญญัติ นี้ -

ข้อ คำน นอก ประเด็น พยาน ไม่ ต้อง คอบ เว้น แต่ ศาล ยัก คับ จึง คอบ

- อธิ แก่ ข้อ คำน ซัก ไท อธิ มิ ให้ เกี่ยว ข้อง กับ ประเด็น ข้อ สืบ เช่น ความ นอก ประเด็น โดย แก่ (เว้น แต่ ข้อ ตาม ที่ ความ ประ พุติ เลียง ซัก ข้อ คำน ของ พยาน ตี ฎา ไว้ แล้ว) ศาล จะ คอบ พิเคราะห์ ซัก โดย ทาง มุขิ ธรรม ว่า ควร จะ ยัก คับ ให้ พยาน ให้ การ คอบ ฎา ไม่ ก็ สุก แล้ว แต่ ความ วิ ฎา ของ ศาล ถ้า ศาล เห็น ว่า ไม่ ควร จะ ให้ พยาน ให้ การ คอบ แล้ว ก็ ให้ ศาล ขอบ พยาน ล้อ ให้ พยาน ให้ การ คอบ เลย

ห้าม มิ ให้ เขา ข้อ คำน

อธิ เป็น คำ คอบ ข้อ คำน ตาม พยาน

มาตรา ๓๙ ถ้า ข้อ คำน ข้อ ไท เป็น ข้อ ความ ฎา คอบ คำ ตาม อธิ ขอบ ข้อ คำน ซึ่งเป็น การ ประ จ น พยาน ฎา ผู้ อธิ ให้ ความ ขาย สด ๑ อย่างไร แม้ ว่า เป็นการ เกี่ยว ข้อง ใน เรื่อง ความ กติ ศาล มี อำนาจ จะ ห้าม มิ ให้ เขา ข้อ คำน นี้ ตาม พยาน แต่ ห้าม มิ ได้ พยาน ให้ การ คอบ -

เว้น แต่ เป็น ข้อ ตาม

ใน ประเด็น ข้อ สืบ โดย แก่

- เว้น ไว้ แต่ ศาล เห็น ว่า เป็น ข้อ ตาม ใน

ประเคธ ขอ สือ โดยแท้ ซึ่ง เป็น การ จำ เปน
ที่ พยาน จะ ต้อง ให้ การ ออก ให้ ปรากฏ
แก่ ศาล เพื่อ จะ ได้ เปน หลักฐาน ใน การ
พิพากษา ตัด สิ้น ต่อ ไป

อนึ่ง ศาล มี อำนาจ ห้าม มิ ให้
ข้อ คำน ข้อ โทษ หรือ ซึ่ง เห็น ปรากฏ ชัด
ได้ ว่า ผู้ ซึ่ง มิ ได้ อ้าง พยาน นั้น มีความ
เจตนา จะ ถู ก เสร้ เปน การ ตก หมด มี ประมาท
อหยาบ ชั่ว ต่อ พยาน ฤๅ ผู้ อื่น เป็น คำ อธิ ไร
เป็น ประโยชน์ แก่ ทง พิพากษา ออก ตาม
พยาน เปน ยี่ ๑๐

ผู้ อธิ ไร พยาน หรือ ข้อ คำน
ตาม พยาน โดย สถาน โท

มาตรา ๔๐ เมื่อ พยาน เปิด ความ แก่
ทอ ย ข้อ คำน เสร้ ไร แล้ว โจท ก ฤๅ จำเลย
ผู้ ซึ่ง อ้าง พยาน จะ มี ข้อ คำน ตาม พยาน ส้า
ก็ ข้อ ก็ ให้ เขียว ข้อ คำน ลง ใน กระดาษ เรียง
เปเร ชัย ๆ โดย ลำดับ ให้ แก่ ศาล ฤๅ ขอร
แก่ ศาล ด้วย ภา ก ใด แล้ว ให้ ศาล ชัก
ถาม พยาน ให้ เปิด ความ ทอ ย ข้อ คำน ต่อ ไป
ข้อ คำน นั้น ให้ เปน ตาม ดัง นี้

(๑) ความใด ๆ ซึ่ง พยาน ให้ การ ทอ ย
ข้อ คำน ซึ่ง เปน ข้อ ความ ใหม่ ซึ่ง ได้ ใหม
จาก ข้อ ความ ซึ่ง ได้ การ ความ ประเคธ ชัย สืบ
ซึ่ง ศาล ได้ ถาม ต่อ แรก นั้น ก็ ให้ ถาม พยาน
ให้ พยาน ให้ การ ซึ่ง จะ อธิ ไร ผล ความ ซึ่ง
เกิด ขึ้น ใหม่ ให้ ชัย หรือ จะ สิ้น สง ใส

(๒) ถาม ส้า พยาน ให้ พยาน ชัย แรก ข้อ
ความ ซึ่ง พยาน ได้ ให้ การ ทอ ย ข้อ คำน ซึ่ง โท
ข้อ คำน โย โดย ความ พลั พลาด กลอง ส้ม แล้ว ให้

ซึ่ง เจร วา เหตุ โท ก ึ่ง หลง ลืม ให้ การ พลั พลาด ไป
อนึ่ง ห้าม มิ ให้ กระ ชัย กิ่ง ตาม พยาน ด้วย ข้อ
ความ อัน โท อัน หนึ่ง ซึ่ง มิ ได้ เกิด ขึ้น จาก คำ
ให้ การ ของ พยาน ใน การ ทอ ย ข้อ คำน เปน อัน ๓

เมื่อ พยาน ให้ การ แล้ว ศาล มี อำนาจ
จะ ตาม อีก ได้ ใน เวลา ไท เวลา หนึ่ง

มาตรา ๔๑ เมื่อ พยาน ให้ การ ทอ ย ข้อ คำน
ข้อ คำน เสร้ ไร แล้ว ศาล พิเคราะห์ ตัด เห็น ว่า ยัง
มิ ชัย ความ เคลือบ แฝง สง ใส อยู่ ก็ ฤๅ
คำ ซึ่ง พยาน ให้ การ ทอ ย ข้อ คำน ข้อ คำน นั้น ยัง
ไม่ สิ้น กระแส ความ ยัง เปน ข้อ สง ใส อยู่
ศาล มี อำนาจ จะ ชัย ฟอก ตาม พยาน ให้ ฤๅ การ
จน สิ้น ความ สง ใส ได้

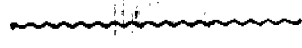
อนึ่ง พยาน ซึ่ง ให้ การ เปิด ความ เสร้ ไร แล้ว
อยู่ มา ภาย หลั มี เหตุ ชัย เปน ข้อ สง ใส ใน คำ
ให้ การ ของ พยาน เกิด ขึ้น อีก เมื่อ ไท แล
ศาล เห็น เปน การ จำ เปน เพื่อ ประโยชน์ แก่ การ
ยุติ ธรรม จะ ทน าย เรือ ก พยาน ผู้ นั้น มา ให้
การ อีก ต่อ ไป ก็ได้

โจท ก ฤๅ จำเลย จะ พิ สัต ธิ์ ต่อ พยาน
ซึ่ง คน มิ ได้ อ้าง ได้ ๓ ประการ

มาตรา ๔๒ โจท ก ก็ ฤๅ จำเลย ก็ ฤๅ จะ ขอ
พิ สัต ธิ์ ต่อ พยาน ขอร ฝ่าย คู่ ความ ที่ คน มิ ได้ อ้าง
นั้น ศาล ได้ วินิ ฌ ัย เห็น สม ควร ตาม เหตุ กิ่ง
จะ กล่าว ทอ ย ได้ ก็ ให้ อนุญาต ให้ พิ สัต ธิ์
ต่อ พยาน นี้ ได้

(๑) โจท ก ก็ ฤๅ จำเลย ก็ ฤๅ ผู้ ใด จะ
พิ สัต ธิ์ ต่อ พยาน นั้น มี เหตุ ผล อัน เปน หลักฐาน
ฤๅ พิ สัต ธิ์ ร้อง รอย อัน ควร สง ใส แส กง ให้
ปรากฏ ว่า ควร เชื่อ ว่า พยาน นั้น เปน คน

แต่การ สืบพยาน ทั้ง ๓ อย่างนี้ ถ้า
ศาล เห็นสมควร ให้สืบอย่างไร ก็ได้
แต่ศาล จะวินิจฉัย ให้ชอบด้วย ทาง
ยุติธรรม อย่าง ให้เป็นการลำบากยาก
แก่ โจทย์ จำเลย แลทวิพยานได้

ศาลหัวเมืองสืบพยาน

ในหัวเมือง แลในกรุง เทพ
มาตรา ๔๖ ถ้า โจทย์ จำเลย ต้อง คดี
อยู่ในหัวเมืองใด หัวเมืองหนึ่ง จะอ้าง
พยาน ผู้ซึ่งอยู่ในจังหวัด แลวงหัวเมือง
อื่นไกล ๆ ไกล ก็คดี ๆ อยู่ในกรุง เทพ
ก็คดี ก็ได้ ศาลหัวเมือง กระทำ ตาม
ความ ในมาตรา ๔๕ จะควร มีใบบอก ส่ง
ประเคิน ข้อสืบ เสนอมา ขอให้ศาลใน
กรุง บังคับ สืบได้ แลในระหว่างหัว
เมือง ต่อหัวเมือง จะมีหนังสือ เสนอ
ความ กัน ไป ขอให้กรรมการ เมือง ที่
พยาน อยู่ นั้น ช่วยสืบพยาน ให้ ๆ ให้
จำเลย นำกระดาษในสืบ ๆ ๆ ขอ
ให้ บังคับ ส่ง หัวพยาน ออกไป ชั่งศาล
ณหัวเมือง นั้น แต่ อย่างไร อย่างหนึ่ง
ก็ได้ ให้ โจทย์ จำเลย ปรึกษา ด้วยศาล
ได้ เช่นการ ปรึกษาหารือ กัน แล บังคับ
ไป ความที่ ศาล จะ เห็น การสมควรแก่
การ ที่จะ ประโยชน์ นั้น แต่คนอื่น ต้อง
ไว้ใจ ชั่งหัวพยาน นั้น

หมวดที่ ๗

ว่าด้วย โทษลเมิดอำนาจ เจ้าพนักงาน

โทษลเมิดอำนาจ

เจ้าพนักงาน ๔ ประการ

มาตรา ๑๗ พระ เจ้าอยู่หัว ทรง แต่ง
ข้าราชการ ให้มีหน้าที่ รักษาบังคับ บัญ
ข้าราชการ ที่ ชอบด้วย กฎหมายนั้น ท่าน
ให้ทำตาม ข้อคำสั่ง คำบังคับ บัญชา ของ
เจ้าพนักงาน นั้น ถ้าแล ผู้ใด หลบ หลีก
ละเว้นหน้าที่ ชั่งทำ บังคับ ให้ ตน
กระทำ ก็คดี ชั่งชั่ง ไม่ยอม กระ ทำตาม
คำสั่ง บังคับ ที่ ชอบ นั้น ก็คดี กล่าว หลบ
ลวง เพศุบาย ด้วย ความเท็จ นำเจ้า
พนักงาน ก็คดี ชั่งชั่ง เจ้า พนักงาน มี
ให้ กระทำการ ตามหน้าที่ อัน บังคับ ไว้
ตาม กฎหมาย แล ชอบด้วย ราช
การ ก็คดี ท่านว่า ผู้ นั้น ลเมิดอำนาจ
เจ้า พนักงาน อันพระ เช่น เจ้า อยู่หัว
ท่าน ทรง แต่งไว้ ให้ บังคับตาม กฎหมาย

โทษ ไม่ ทำการ

ตามหน้าที่ อัน มี กฎหมาย

มาตรา ๑๘ ผู้ใด ละทิ้ง ข้าราชการ ผู้มี
อำนาจ ตามกฎหมาย ให้ ออก หมายเรียก
หมายนัด หมายขัง แล้ว

- (๑) หลบ หลีก ตน เสีย เพื่อ จะ ไม่
รับ หมาย นั้น ก็คดี
- (๒) ชั่งชั่ง ผู้ ถู กหมาย ไม่ ให้ ส่ง
หมาย นั้น ก็คดี
- (๓) ชั่งชั่ง ไม่ ให้ เจ้าพนักงาน บัง

หมาย ณ ที่แห่งใด ๆ ซึ่ง บัง คับ ไว้
ตามกฎหมาย ฎา หยิบตอน ทำลาย หมาย
อันใด ยัก ไร่ ณ ที่ นั้น แล้ว กิติ

(๔) ชัก ขวาง ไม่ ให้ เจ้าพนักงาน ประ
ภาค โฆษณา ข้อ ความ ที่ ชำ ราช การ
ผู้มีอำนาจ ตามกฎหมาย บังคับ ให้
ประกาศ กิติ ฎา

(๕) ใ้ รัย แล ทราบ หมาย เรียก แล้ว
ทั้ง ไร ละ เลย เสย ไม่ ใ้ ไป ใ้ ด้วย ตน เอง
ฎา ไม่ ใ้ ผู้ แทน ตัว ไป ใน การ ที่ ควร
แทน ตาม คำ สั่ง คำ หมาย กิติ ฎา

(๖) ใ้ ไป แล้ว ตาม คำ สั่ง คำ หมาย
แต่ กลับ เสย ก่อน เวลา ที่ ควร จะ
กลับ ใ้ กิติ

(๗) ใ้ รัย หมาย บังคับ ใ้ ส่ง หนังสือ
สำคัญ ที่ อยู่ ณ ที่ นั้น ๆ ทราบ ความ แล้ว
แก่ รัย ละ เลย เสย ไม่ นำ หนังสือ มา
ส่ง แก่ เจ้า พนักงาน ตาม ซึ่ง ท่าน บังคับ
ไว้ ใน กฎหมาย กิติ

ผู้ใด กระ ทำ ผิด ลเมิด อำนาจ เจ้า
พนักงาน เช่น ว่า มา นี้ แต่ ข้อ ใด ข้อ หนึ่ง
ใ้ ลง โทษ สถาน หนึ่ง ใ้ จำ ไร่ ไม่ เกิน
กว่า เกือณ ๑ สถาน หนึ่ง ใ้ ปรย เป็น พิณย
เป็น เงิน ไม่ เกิน กว่า ๕ ชั่ง สถาน
หนึ่ง ใ้ ลง โทษ ทั้ง จำ ทั้ง ปรย ด้วย ถ้า
หมาย เรียก หมาย นัก หมาย บังคับ นั้น
เป็น หมาย ของ ผู้ พิพากษา ใน ศาล สติษ
ยุติธรรม ผู้ใด กระ ทำ ผิด ลวง ลเมิด
อำนาจ ศาล ใ้ ลง โทษ สถาน หนึ่ง
ใ้ จำ ไม่ เกิน กว่า ๑ เกือณ สถาน หนึ่ง

ใ้ ปรย เป็น พิณย ลวง เงิน ไม่ เกิน
กว่า ๑๐ ชั่ง สถาน หนึ่ง ใ้ ลง โทษ
ทั้ง ปรย ทั้ง จำ ด้วย ตาม สมควร
แก่ โทษ นั้น

โทษ ไม่ นำ ไม่ พา ไม่ ใ้ ข้อ ความ
ตาม ที่ บังคับ ไร่ ใน กฎหมาย

มาตรา ๔๔ มี คน รัย คิด จะ กระ ทำ
ทุจริต ผิด ต่อ พระ ราช อาญา ผู้ ใ้
ต่อ พระ ราช กำหนด กฎหมาย ด้วย ประการ
ใด ๆ ใ้ เป็น ข้อ หมาย แห่ง ชีวิต มนุษย์
แล ทรัพย์สิน สมบัติ ของ ราษฎร ใน จังหวัด
เขตร แวงง อำเภอ ที่ นั้น บังคับ ใ้ คน
รัย ฎา ใน การ กระ ทำ ผิด ผู้ใด ใ้
ฎา เช่น ว่า มี เหตุ เกิด ขึ้น กิติ ฎา
ใ้ ใ้ แล้ว ว่า มี เหตุ กิติ เกิด ขึ้น กิติ
แล คน มี นำ เกือณ ที่ บังคับ ไร่ ใ้ นำ
ข้อ ความ มา บอก กล่าว ร้อง เรียบ ต่อ
เจ้า พนักงาน เป็น คำ ใ้ ใน กำหนด
เวลา แล ณ ที่ สถาน ซึ่ง ท่าน บังคับ ไร่
ใ้ ทำ ตาม กฎหมาย นี้ ผู้ใด กระ ทำ
เลย เสย ไม่ นำ ข้อ ความ มา ร้อง เรียบ เสนอ
ทั้ง ท่าน บังคับ ไร่ ใ้ ลง โทษ สถาน
หนึ่ง ใ้ จำ ไร่ ไม่ เกิน กว่า เกือณ ๑ สถาน
หนึ่ง ใ้ ปรย เป็น พิณย เงิน ไม่ เกิน
กว่า ๕ ชั่ง สถาน หนึ่ง ใ้ ลง โทษ ทั้ง
ปรย ทั้ง จำ ด้วย ถ้า แล ข้อ ความ ที่ ผู้
นั้น จะ พึง นำ มา ร้อง เรียบ บอก กล่าว นั้น
เป็นการ เพื่อ ที่ จะ ช้อง กัน คน ทำ ผิด กิติ
รัย อัน มี โทษ ใ้ ลง โทษ แก่ ผู้ ที่ กระ
ไร ละ เลย ไม่ นำ ความ มา แรัย ต่อ เจ้า

พนักงานนั้น สถานหนึ่ง ให้ จำ ไม่ เกิน
 กว่า ๖ เกือน สถานหนึ่ง ให้ ปรึช เปน
 ฝินย หลวง เงิน ไม่ เกิน กว่า ๑๐ ชั่ง สถาน
 หนึ่ง ให้ ลง ไทย ทั้ง ปรึช ทั้ง จำ ด้วย

ไทย ไม่ ช่วย ข้าราชการ

ตาม นำที่ บังคับ ไว้ ใน กฎหมาย

มาตรา ๕๐ ผู้ใด อัน มี น้่า ที่ ทำน
 บังคับ ไว้ ตาม กฎหมาย (ทั้ง มี คน ทั้ง
 ไฟ ให้ ช่วย ด้วย ผู้ร้าย คน คุก คน ทราน
 ให้ ช่วย เจ้า พนักงาน รับ กุม คน รับ
 ท่อ สู้ เจ้า พนักงาน ทำ การ ใน น้่า ที่ ให้
 ช่วย บ้อง กัญ ท่อ สู้ แล เกิด โจร ปล้น
 สกมภ์ ใน ชาว บ้าน ทาง วัด ที่ คน อยู่ ให้
 ช่วย ท่อ สู้ โจร ผู้ร้าย คน เปน คน) ผู้
 ึ่ง ใจ ละเลย เลี้ย ไม่ ช่วย ข้าราชการ
 ใน เวลา ที่ ควร ช่วย ให้ สำ เร็จ การ ตาม
 นำที่ นั้น มี ไทย สถานหนึ่ง ให้ จำ ไว้
 ไม่ เกิน กว่า เกือน ๑ สถานหนึ่ง ให้
 ปรึช เปน ฝินย หลวง เงิน ไม่ เกิน กว่า ๒ ชั่ง
 สถานหนึ่ง ให้ ลง ไทย ทั้ง ปรึช ทั้ง จำ ด้วย
 ถ้า แล การ ที่ ควร ช่วย นั้น เปน ไป เพื่อ
 ประ โยชน์ ที่ จะ บังคับ ตาม คำ สั่ง คำ บัง
 คับ ของ ศาล ศาล ติดย บติ ธรรม ให้ สำ เร็จ
 กิติ ฤา เพื่อ จะ บังคับ ไม่ ให้ คน ทำ
 ความ ผิด ร้าย ฤา เพื่อ จะ ปรว ย บรรม
 คน วิวาท ท่อ สู้ กิติ กิติ ฤา เพื่อ จะ รัย
 กุม คน ที่ ค้อง พ้อง ว่า ทำ ความ ผิด ร้าย
 ฤา คน ที่ คน คุก ทราน กิติ ให้ มี
 ไทย แล ผู้ ที่ ละ เว้น ไม่ ช่วย นั้น สถาน
 หนึ่ง ให้ ปรึช เปน ฝินย ไม่ เกิน กว่า ๕ ชั่ง

สถานหนึ่ง ให้ จำ ไม่ เกิน กว่า ๖ เกือน
 สถานหนึ่ง ให้ ลง ไทย ทั้ง ปรึช ทั้ง จำ ด้วย

ไทย ขัด ขิ. ไม่ ทำ

ตาม กฎหมาย ท่าน บังคับ ไว้

มาตรา ๕๑ ผู้ใด (๑) ขัด ขิ. ไม่
 กระ ทำ สำ รวจ ฐ เณ สาบาล ทวิ ฤา กระ
 ทำ ปฏิญาณ เพื่อ จะ ให้ การ ตาม ริง ใน
 เวลา ที่ ข้าราชการ อัน มี นำที่ สมควร
 บังคับ แลไว้ ให้ กระ ทำ กิติ

(๒) ฤา ขัด ขิ. ไม่ คอย คำ าม ที่ ข้าราชการ
 แกร ไท ตาม ตาม กฎหมาย กิติ

(๓) ฤา ขัด ขิ. ไม่ ลง ชื่อ ใน คำ ให้
 การ อัน ไท อัน หนึ่ง ที่ คน ไท ให้ การ
 ไว้ นั้น ใน เวลา ที่ ข้าราชการ ผู้ มี นำที่
 อัน สมควร นั้น ได้ บัง คับ แลไว้ กิติ ผิด ด้วย
 ประการ ที่ กล่าว มา นี้ แล ขัด ขิ. หนึ่ง
 ให้ ลง ไทย สถานหนึ่ง ให้ จำ ไว้ ไม่ เกิน
 กว่า ๖ เกือน สถานหนึ่ง ให้ ปรึช เปน ฝินย
 เงิน ไม่ เกิน กว่า ๑๐ ชั่ง สถานหนึ่ง ให้
 ลง ไทย ทั้ง ปรึช ทั้ง จำ ด้วย

ไทย บด แกร ความ

ด้วย คำ เท็จ ต่อ เจ้า พนักงาน

มาตรา ๕๒ ผู้ใด สัน ทาน บังคับ ไว้ ตาม
 กฎหมาย ให้ นำ ความ มา บด แกร เจ้า
 พนักงาน ตาม นำที่ นั้น นำ ความ เท็จ
 มา บด กล่าว ว่า เปน ริง โดย คน รั
 แลไว้ ฤา มี เหตุ เปน ที่ ควร เชื่อ ไท
 แลไว้ เปน คำ เท็จ นั้น พิจารณา เปน
 สุก บั ว่า ผู้ นั้น แล สัน เขา คำ เท็จ เพศ ขาย
 หลอด ดวง เจ้า พนักงาน ท่าน ให้ ลง ไทย

สถานหนึ่ง ให้จำไว้ไม่เกินกว่า ๖ เดือน
 สถานหนึ่ง ให้ปรับ เป็นพินัย เงิน ไม่
 เกินกว่า ๑๐ ชั่ง สถานหนึ่ง ให้ลงโทษ
 ทั้งปรับทั้งจำด้วย ๖ เดือน ข้อความ
 ที่ตกลงแล้ว เท่านั้น เป็นไปเพื่อระ
 บังกันคนทำผิดร้าย ๆ ให้ลงโทษ
 ผู้กล่าวเท็จ หลอด ลวง เจ้าพนักงาน
 งานนั้น สถานหนึ่ง ให้จำไว้ไม่เกิน
 กว่า ๒ ปี สถานหนึ่ง ให้ปรับ เป็นพินัย
 ทั่วคุณ สถานหนึ่ง ให้ลงโทษ ทั้งปรับ
 ทั้งจำด้วย

โทษแห่งความเท็จ

ต่อข้าราชการ ด้วย ประสงค์ ระ ชัก
 ให้ข้าราชการ ใช้อำนาจ ผิดกฎหมาย
 มาตรา ๕๓ ผู้ใดจงใจ แห่งความด้วย
 คำเท็จ ด้วย ประสงค์ ระ หลอด ลวง
 ด้วย กลอุบาย ให้ข้าราชการ ใช้อำนาจ
 ตามกฎหมาย ที่จะทำให้ผู้อื่นเสียหาย มีที่
 ๑ ประสงค์ ระ หลอด ลวง ด้วย กลอุบาย
 ให้ข้าราชการ กระทำ กิจ ที่ ไม่ควร
 ระทำ ๑ ๑ ระ เว้น กิจ ที่ ไม่ควร ระระ
 เว้น นั้น เสีย กิจ ๑ ผิดด้วย ประการ นั้น
 ให้ลงโทษ สถานหนึ่ง ให้จำไว้ ไม่
 เกินกว่า ๖ เดือน สถานหนึ่ง ให้ปรับ
 เป็นพินัย เงิน ไม่ เกินกว่า ๑๐ ชั่ง สถาน
 หนึ่ง ให้ลงโทษ ทั้งปรับ ทั้งจำด้วย

โทษบอกแจ้งความ

เท็จ ในเวลาที่ สยามทวิ แล้ว
 มาตรา ๕๔ ผู้ใดบอกแจ้งความแก่
 ข้าราชการ ในเวลาที่ ได้กระทำ สำรับ

ซึ่ง สยามทวิ แล้วด้วย คำเท็จ แลคำ
 ซึ่ง คนรู้ แล มีเหตุควร เชื่อว่าเป็น คำเท็จ
 แล คำ ซึ่ง คนไม่ เชื่อว่าเป็น ความจริง
 เช่นนี้ ให้ลงโทษ สถานหนึ่ง ให้จำ
 ไว้ ไม่ เกินกว่า ๓ ปี สถานหนึ่ง ให้
 ปรับ เป็นพินัย เงิน ไม่ เกินกว่า ๓๐ ชั่ง
 สถานหนึ่ง ให้ลงโทษ ทั้งปรับ ทั้งจำด้วย

โทษชักชวน ไม่ทำตาม

คำสั่ง คำบังคับ ข้าราชการ

มาตรา ๕๕ ผู้ใด (๑) จงใจชัก
 ชวน ข้าราชการ กระทำการ ความ
 นานา ที่ ท่าน บังคับไว้ กิจ

(๒) ชักชวน ข้าราชการ ผู้มี
 อำนาจ ตามกฎหมาย ไม่ให้ช่วย ทรัพย์
 สมบัติ ตามคำสั่ง เจ้าพนักงานผู้มี
 กิจ กิจ ผิดด้วย ประการ นั้น พิจารณา เป็น
 สำคัญให้ลงโทษ สถานหนึ่ง ให้จำไว้ ไม่
 เกินกว่า ๓ เดือน สถานหนึ่ง ให้ปรับ เป็น
 พินัย เงิน ไม่ เกินกว่า ๕ ชั่ง สถานหนึ่ง ให้ลง
 โทษ ทั้งปรับ ทั้งจำด้วย

โทษชักชวนต่อสู้

ข้าราชการผู้มีอำนาจ ตามกฎหมาย
 มาตรา ๕๖ ผู้ใดชักชวนต่อสู้ ขา
 ราชการผู้มีอำนาจ ตามกฎหมาย ในเวลา
 ที่ไป ดायกับคดีอาชญากรรม สมบัติ ที่ไม่ควร
 ชักนั้น ให้ลงโทษ สถานหนึ่ง ให้จำไว้
 ไม่ เกินกว่า ๖ เดือน สถานหนึ่ง ให้ปรับ
 เป็นพินัย เงิน ไม่ เกินกว่า ๑๐ ชั่ง สถานหนึ่ง
 ให้ลงโทษ ทั้งปรับ ทั้งจำด้วย

โทษ ชักคำ สั่ง คำบังคับ

คำชักสิน ของ ข้าราชการ

มาตรา ๕๓ ผู้ใดจงใจไม่ทำตามคำสั่ง คำ
 บังคับ คำ ชักสิน อัน ข้าราชการ ผู้ มี อำนาจ
 ใต้ สั่ง ตาม กฎหมายนั้น ถ้า การ ที่ ชัก เสีย
 ไม่ ทำตาม คำ สั่ง นี้ เป็นเหตุ ที่ จะ ทำให้
 เกิด การ ชักข้อ ใน หน้า ที่ นั้น ฎา ให้ เสีย
 ภาย ถึง ผู้ ที่ ทำน ใช้ นั้น ด้วย ให้ ลง โทษ ๕
 ชัก คำ สั่ง นั้น สถานหนึ่ง ให้ จำ ไว้ ไม่เกิน
 กว่า ๑ เดือน สถานหนึ่ง ให้ โทษ ไม่เกิน
 กว่า ๒ ชั่ง สถานหนึ่ง ให้ ลง โทษ ทั้ง ปรีย
 ทั้ง จำ ด้วย แต่ ถ้า การ ที่ ชัก ขึ้น นั้น เป็น
 เหตุ ที่ จะ ทำให้ เกิด วิวาท ฎา ให้ เป็น ภัย อันตราย
 แก่ ชีวิต ร่ม นุช ฎา ทำ ลาย ความ ผาสุก
 แห่ง ประชาชน ทั้ง ปวง ท่าน ให้ ลง โทษ
 แก่ ผู้ ที่ ชัก คำ สั่ง นั้น สถานหนึ่ง ให้ จำ ไว้
 ไม่เกิน กว่า ๖ เดือน สถานหนึ่ง ให้ ปรีย เป็น
 ทัณฑ์ เงิน ไม่เกิน กว่า ๑๐ ชั่ง สถานหนึ่ง
 ให้ ลง โทษ ทั้ง ปรีย ทั้ง จำ ด้วย

โทษ ชู้ เซ็น ข้าราชการ

มาตรา ๕๔ ผู้ใด ชู้ เซ็น จะ กระทำร้าย แก่
 ข้าราชการ ฎา แก่ ผู้ ใด ผู้ หนึ่ง ซึ่ง เป็น ที่ เชื้อ ไต่
 ว่า เกี่ยว ข้อง ด้วย ข้าราชการ นั้น เพื่อ จะ ชัก ฟา
 ให้ ข้าราชการ นั้น กระ ทำการ อัน ไต่ อัน หนึ่ง
 ฎา จก เว้น รั้ง รอ เสีย จาก ราชการ อัน ไต่
 อัน หนึ่ง ซึ่ง เป็น หน้า ที่ ของ ข้าราชการ ผู้ นั้น
 ท่าน ให้ ลง โทษ แก่ ผู้ ชู้ เซ็น นั้น สถาน หนึ่ง
 ให้ จำ ไว้ ไม่เกิน กว่า ๒ ปี สถาน หนึ่ง ให้
 ปรีย เป็น ทัณฑ์ เงิน ไม่เกิน กว่า ๒๐ ชั่ง สถาน
 หนึ่ง ให้ ลง โทษ ทั้ง ปรีย ทั้ง จำ ด้วย

โทษ ชู้ เซ็น ผู้อื่นไม่ให้ฟ้องร้อง

มาตรา ๕๕ ผู้ใด ชู้ เซ็น ว่า จะ กระทำร้าย
 เพียง จะ ชัก นำ ให้ ผู้ หนึ่ง ผู้ ใด จก เว้น จาก
 การ ที่ จะ ฟ้อง ร้อง กล่าว โดย ผู้ ที่ จะ กระ ทำผิด
 เพื่อ ที่ จะ ได้ ปรีย ความ ปก ครอง บัง กัน
 ตาม กฎหมาย อย่าง ไต่ อย่าง หนึ่ง ก็ ก็ ให้ ลง
 โทษ แก่ ผู้ ชู้ เซ็น นั้น สถาน หนึ่ง ให้ จำ ไว้
 ไม่เกิน กว่า ๑ ปี สถาน หนึ่ง ให้ ปรีย เป็น
 ทัณฑ์ เงิน ไม่เกิน กว่า ๑๐ ชั่ง สถาน หนึ่ง
 ให้ ลง โทษ ทั้ง ปรีย ทั้ง จำ ด้วย

หมวดที่ ๘

ว่าด้วยโทษที่เกี่ยว

ข้องกับการรับพยาน

อำนาจคำพยาน

มาตรา ๖๐ ผู้ใด อัน ท่าน บังคับ ไว้ ให้
 กล่าว ความ จริง ตาม กฎหมาย โดย ที่ ได้
 กระทำ สัจราชฐาน สาขาด แล้ว ก็ ก็ โดย ที่
 ได้ กระ ทำ ปฏิญาณ ด้วย ประการ ไต่ ๆ ว่า
 จะ กล่าว ความ จริง ใน เรื่อง ไต่ ๆ ก็ ก็ ผู้ นั้น
 เขิก ความ อย่าง ไต่ อย่าง หนึ่ง ด้วย ปาก
 กล่าว ฎา ด้วย ใต การ อื่น ๆ อัน เป็น ความ
 เท็จ เป็น ข้อ ที่ ผู้ นั้น รู้ อยู่ แล้ว ฎา เชื้อ ว่า
 เป็น เท็จ ฎา ผู้ นั้น ไม่ เชื้อ ว่า เป็น ความ จริง
 ดังนี้ ท่าน ว่า ผู้ นั้น อำพราง คำพยาน

กระทำพยานเท็จ

มาตรา ๖๑ ผู้ใด ก่อเหตุให้เกิดให้มี
 ด้วย ประการ ไต่ ๆ ก็ ก็ ฎา กระทำ ขาญ
 ฎา จกหมาย เหตุ ที่ เป็น เท็จ ฎา กระทำ
 เอกสาร ปลอมแปลง ด้วย ความ เท็จ ก็ ก็

ใด ที่ ระลกลย์ช่นผ่น ไทย ใ้ น้อย ลง
ได้ แล้ว ก็ควรที่ ศาล ระ วาง ไทย จะเต็ม
ตาม ที่ ใ้ กำหนดไว้ ใน มาตรา เหล่า นั้น
จง ทุกประการ

มูล เหตุ ซึ่ง ศาล ศาล พิเคราะห์ ไ้ คร้ ครอบ
ค ใน การ ลก หย์ช่นผ่น ไทย ผู้กระทำผิด
โดยทาง กรณานี้ มีทั้ง ระ ก่อว่า ต่อไปนี้ คือ

(๑) ผู้กระ ทำผิด ไม่ ไ้ ังไร ๆ
ทั้ง ไ้ ทำ การ ผิด โดยแสดง อาการ อย่าง ไ้
อย่าง หนึ่ง

(๒) ผล ของ การ ผิด ซึ่ง ผู้กระทำผิด
ไ้ ทำลง แล้ว นั้น ไม่ สู้ ไ้ ใหญ่ หลวง ถึง กับ
ไ้ เป็น กับ ชนทราย เกือกร่อน แก่ คน อื่นมา

(๓) การ ผิด ซึ่ง ผู้กระทำผิด ทำลง
นั้น เป็น ครั้ง แรก คราว แรก โดย มี ไ้ ู้ สัก
ว่า การ ที่ กระทำลง นั้น เป็น การ ผิด ไ้
ใช้ ครั้ง ที่ สอง ที่ สาม นี้

เมื่อ ศาล พิพากษา คัก สิ้น วารไทย ผู้
กระทำผิดลง ลงเมื่ พระ ราชบัญญัติ นี้ แล้ว
ก็ ไ้ ั้งกับ ไ้ เจ้า พนักงาน กระทำไทย ตาม
คำ พิพากษา คัก สิ้น โดยเต็ม จง ทุกประการ
เว้นไว้ แต่ ฝ่าย ผู้กระทำผิด ขอ หละ พ้อง
อุทธรณ์ คำ พิพากษา คัก สิ้น เท่านั้น ก็ ไ้
ศาล ระ อการ ทำ ไ้ ไ้ ก่อน ใน ระหว่าง
เวลา กำหนด พ้องอุทธรณ์ อนึ่ง ถ้า ศาล อุทธรณ์
วินิจฉัย เห็น ว่า คำ พิพากษา คัก สิ้น ของ ศาล
ซึ่ง ไ้ ้อง อุทธรณ์ นั้น ถูก ้อง ชอบ กวีย
กฎหมาย แล ทวง ขกั ั้ง คัก แล้ว ผู้กระทำ
ผิด ไม่ มี มุ อธิ สมควร จะ มา พ้อง อุทธรณ์
นอกจาก ความ เจตนา ที่ จะ ประวิง ไว้ ไ้ เห็น

ข้าทังนี้ ก็ ไ้ ศาล อุทธรณ์ ระ ไทย เพิ่มเต็ม
ลง ไ้ ้อก ใน ส่วน ที่ ศาล ซึ่ง ้อง อุทธรณ์
ลก หย์ช่นผ่น ไ้ ๆ ใน ไทย ศาล ไ้ สถาน หนึ่ง
ซึ่ง ศาล ซึ่ง ้อง อุทธรณ์ ไม่ ไ้ ว่าง ไว้
แก่ เกม ตาม แก่ ศาล อุทธรณ์ จะ เห็น สมควร

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยกฎหมาย เดิมซึ่งยังคง
ให้ใช้ต่อไป ยกเอามารวมไว้ในพระ
ราชบัญญัติ นี้ ด้วย

ในลักษณระบ พ้อง

๑ มาตราหนึ่ง ตระลาการ คัก ข้อ
ประเค้น ไปโดย อ่าง คู่ความ นำ ตระลาการ
ไปผเชิญ แล คู่ความ ผู้ อ่าง มี ไ้ นำ ไป ถึง
สถาน ที่ พยาน อยู่ ไ้ ไ้ แต่ กลาง หน ทาง
ผู้ อ่าง พา ตระลาการ กลับ ค้ม มา ทาง ว่า มี
ชอบ พยาน มีน ผู้ อ่าง มี ้อง แต่ มีน จึง พา
ตระลาการ กลับ ค้ม มา ไ้ ไ้ ไ้ มีน เป็น พ

๒ มาตราหนึ่ง ตระลาการ คัก ข้อ
ประเค้น ไ้ คู่ความ นำ ตระลาการ ไปผเชิญ
โดย อ่าง แล ตระลาการ ยั ้ม ไ้ ผเชิญ มีน
คู่ความ โจทท กัก เจ้าเล กัก หลีก หลีก ลก
ไปสู่หา เจรจา ชัก ช่อม ย่อม แผลง บน ขาน
พยาน ของ มีน ผู้ อ่าง เอง ไ้ รั กัก แล ฝ่าย
ผู้ มี ไ้ อ่าง ู้ ว่า ผู้ ไ้ ระ เป็น พยาน ฝ่าย
อ่าง หนึ่ง แล้ว ไปสู่หา ชัก ช่อม ย่อม แผลง
บน ขาน พยาน อ่าง ผู้ อ่าง มี ไ้ รั กัก
ตระลาการ มี ไ้ ผเชิญ จึง ไ้ รั กัก แก่
ตระลาการ กัก คอ หน้า สภา ตระลาการ กัก
ลย ตระลาการ คัก จะ ไ้ รั เอา คอ มีน ผู้ อ่าง

ข้อม แปลง ขน ขาน พยาน เป็น แพ้ แก่ สำนวน
 ถ้า โทษ จำเลย ได้ ญาติ พี่น้อง ผู้คน ลูกเมีย
 เขา ทน สอดทน ให้ ทรมาน สี่ ชะระ ไป ชัก ช้อม
 ขน ขาน พยาน ให้ พยาน หลอย มิให้ พย
 ทัณฑ์ ให้ พยาน รัย โดย อ่าง ทัณฑ์
 มิ ให้ รัย ทัณฑ์ ทำ กล อนุบาย ว่า ฝ่าย
 ข้างหนึ่ง ให้ ขน ขาน ชัก ช้อม ย้อม แผลง
 พยาน พิจารณา เป็น สัตย์ ให้ เขา ผู้ ไซ้ ให้
 ขน ผู้ ให้ ทำ กล อนุบาย เป็น แพ้ แก่ สำนวน
 ส่วน พยาน ผู้ รัย สิ้น ข้าง สิ้น ขน นั้น ถ้า เนื้อ
 ความ ซึ่ง ทา กัน เป็น แต่ ข้าง มิ โทษ ให้ รัย
 โทษ พยาน ลา ทน ตาม ขัน ตา ทัณฑ์ ถ้า เป็น ความ
 มหิระ โทษ ให้ รัย โทษ พยาน สถาน หนึ่ง
 ทวี คุณ เป็น พินัย หลวง โทษ พระ ราช ฤทธิ ฤคา
 ๓ มาตรา หนึ่ง ถ้า โทษ จำเลย
 แล บุตร ภรรยา ญาติ พี่น้อง พวก พ้อง ฝ่าย โทษ
 ฝ่าย จำเลย ไป สู่ ทา เจริจา ทวี พยาน ฝ่าย
 โทษ ทัณฑ์ ฝ่าย จำเลย ทัณฑ์ ฝ่าย ข้าง หนึ่ง
 รัย ทัณฑ์ สิ้น สนวน เป็น สัตย์ ว่า ไป สู่ ทา เจริจา
 ทวี พยาน แต่ มิให้ ปรากฏ ออก ข้อ ความ
 ว่า ชัก ช้อม ประการ ไท อย่า เพื่อให้ เขา
 เนื้อ ความ เป็น แพ้ ก่อน ให้ สืบ ตาม พยาน
 ว่า มา เจริจา ว่า กล่าว นั้น ประการ ไท ถ้า
 พยาน สมด สาบาล ให้ การ ว่า ทวี ความ มา
 ชัก ช้อม ขน ขาน ให้ พยาน รัย ทัณฑ์ มิให้ พยาน
 รัย ทัณฑ์ ให้ เขา เนื้อ ความ ผู้ ชัก ช้อม ขน
 ขาน เป็น แพ้ แก่ สำนวน ถ้า คู่ ความ มิ
 ไท ไซ้ ไท ลูก เมีย ญาติ พี่น้อง พวก พ้อง
 ไป ขน ขาน ชัก ช้อม พยาน ทาก ว่า ญาติ พี่
 น้อง พวก พ้อง กล้ว ความ จะ แพ้ ไป ขน ขาน

ชัก ช้อม พยาน แต่ อำเภอ ใจเอง ให้ เขา ทวี
 ผู้ ชัก ช้อม มา รัย โทษ ความ รัย เป็น พินัย
 หลวง แล พยาน นั้น ให้ ยก เสีย แล ทัณฑ์ ซึ่ง ทวี
 มิให้ ชัก ช้อม นั้น ให้ รัย รัย รัย ข้าง แล้ว
 * มาตรา หนึ่ง ผู้ มิ ทัณฑ์ อ่าง สัก ชี พยาน
 ทรลาการ ทัณฑ์ ประเด็น คู่ ความ นำ ทรลาการ
 ไป ฝเชิญ ทวี คำ ไท อ่าง แล ทรลาการ
 ลาม พยาน ไท ประเด็น พยาน ให้ การ ซาก
 ข้อ เหลือ ข้อ ประเด็น มิ รัย ทัณฑ์ พยาน ให้ การ
 แก่ ทัณฑ์ พยาน อีก เนื้อ หนึ่ง อย่ แล โทษ
 ทัณฑ์ จำเลย ทัณฑ์ สอน แนะนำ ข้อ ความ
 ให้ พยาน ฟัง ให้ ปรากฏ ออก ข้อ เนื้อ ความ
 ว่า ชัก ช้อม เป็น เนื้อ ข้อ เนื้อ ประการ ไท
 เมื่อ สัก ชี ทรลาการ สืบ ฝเชิญ อย่ นั้น
 ทรลาการ ไท ขน แก่ ไท ทร ประสาท ก็ให้
 เขา ทัณฑ์ ข้าง มี ผู้ สอน แนะนำ เป็น แพ้ แก่
 สำนวน
 * มาตรา หนึ่ง ผู้ มิ ทร ฤทธิ ฤคา นำ ทร
 ลากการ ไป ฝเชิญ พยาน ไท อ่าง พยาน ออก มา
 ถึง สัก ชี ทัณฑ์ แล้ว มี ผู้ อ่าง ทัณฑ์ มี
 ผู้ มิ ทัณฑ์ อ่าง ทัณฑ์ มิให้ ออก อ่าง ปาก แนะนำ
 ข้อ เนื้อ ความ สอน พยาน พวก พ้อง มี
 ผู้ มิ ทัณฑ์ ซึ่ง ไป ทวี ทัณฑ์ ๓ ฝ่าย ออก ข้อ ความ
 ว่า กล่าว แก่ พยาน ประการ ไท เมื่อ พยาน ยัง
 มิให้ สาบาล ทัณฑ์ ให้ สาบาล ทวี แล้ว ให้
 การ อย่ ทัณฑ์ ทำ ว่า มี แก่ รัย ให้ พยาน
 หลง ลิม ให้ ออก ทร ฤทธิ ฤคา ความ ไท คอ มี
 ผู้ ว่า แล ชัก พวก พ้อง เสีย ให้ พิน อย่า ให้
 อย่ ไท พยาน ๆ รัย ไท ฤทธิ ฤคา ว่า กล่าว แก่
 ทัณฑ์ อย่ รัย

ได้ มา บอกลูก โทษ ไว้แก่ ผู้กล่าว
 ๑๖. อึ่ง ๓ ความ ทั้งสอง อ่างพยาน ๆ
 ได้ การ ว่ามี ได้ เห็น แก่ จักษ มี ได้ ยืน
 ถัด โสทร เป็น แพ้ ผู้ มี คดี มา บอก เล่า
 จึง รู้ ท่าน ว่า ทิพพยาน ก็ ก็ อัคร
 พยาน ก็ ก็ อัคร พยาน ก็ ก็ ท่าน มี คดี ให้
 ฟัง เขา พยาน นั้น เลย

๑๗. อึ่ง ผู้ มี อรรถ คดี ทั้ง สอง เป็น
 ความ ถิ่น อ่าง พยาน สม ทิพ พยาน ขณะ
 แพ้ อัคร พยาน อัคร พยาน ขณะ แก่
 อัคร พยาน อัคร พยาน ขณะ แก่
 พยาน อ่าง ถ้า อ่าง ทิพ พยาน อัคร
 พยาน อัคร พยาน ค้วย ถิ่น ได้ พิเคราะห์
 คดี คำ พยาน ทั้ง สอง รู้ มี สม แล พิพจน์ ถ้า
 สม อ่าง ผู้ใด ให้ เขา อ่าง ผู้ นั้น เป็นจริง

๑๘. อึ่ง ทั้งสอง เป็น ความ ถิ่น อ่าง
 ถิ่น อ่าง พยาน อ่าง ถิ่น ก่อ ก้วย ถิ่น
 พิพจน์ ถ้า ฝ่าย อ่าง ผู้ อ่าง ๆ อ่าง พยาน
 ก็ ก็ อ่าง ทิพ พยาน ก็ ก็ อัคร พยาน ก็ ก็
 พยาน กล่าว สม ผู้ อ่าง นั้น เป็นจริง แล
 ผู้ อ่าง พิพจน์ นั้น ท่าน ได้ สืบ ไกร ทา
 พยาน รง ได้ ถ้า สืบ มี ได้ พยาน ท่าน
 ว่า ถิ่น ถิ่น มี พรอง อ่าง ให้ ฟัง ฟัง

๑๙. อึ่ง ทั้งสอง อ่าง พยาน ตนเอง
 พรอง มี วิธ สม คำ ตน ๆ ว่า จะ ขอ ก่อ
 ก้วย พยาน ของ ตน อึ่ง พิพจน์ อีก เล่า
 พรอง ว่า อ่าง ได้ มี พรอง พิพจน์ ค้วย พยาน
 ท่าน ได้ ก่อ เขา คดี มี เป็น แพ้ ย ฟัง ได้
 เป็น อึ้ง ยืน ไป เหตุ ไกร รง ถิ่น ถิ่น
 พรอง มี อ่าง แพ้ พยาน

๒๐. อึ่ง ทั้งสอง เป็น ความ ถิ่น อ่าง
 พยาน ๆ มี คดี ๆ ถิ่น ได้ พิพจน์ คำ ผู้

ใด เป็น ทิพ พยาน เป็น อัคร พยาน เป็น อัคร
 พยาน แล พิพจน์ คำ เขา ทั้ง สอง เป็น
 ความ ถิ่น นั้น ถ้า พิพจน์ ใช้ ได้ คดี พยาน
 พิพจน์ ถ้า มี ได้ พิพจน์ ได้ เขา เป็น ขณะ
 แก่ ความ

๒๑. อึ่ง อ่าง ประชวร รูป ชี ท่าน ได้
 สืบ ก้วย พยาน นร วา คดี นั้น

๒๒. อึ่ง อ่าง สัก ชี พยาน มี เท่า อ่าง
 โฉนด ฎีกา ครว สาร กฏ ครว ยะ เนต
 เดิม ยะ แล บอก คดี แก่ ท่าน ผู้ มี
 ยะ ครว คดี กักราง ราช ถ้า เป็น พยาน อ่าง
 ได้ โฉนด ครว เป็น พินัย หลวง ไท
 ยะ ครว คดี อึ่ง ระ เสนอ พจน์ ฟ้อง
 ยะ ครว สัจ พจน์ ถ้า โฉนด ฎีกา ครว สาร
 ให้ กระลา การ เสนอ เขา มา ใส่ ถิ่น ถิ่น
 ถิ่น ถิ่น ถ้า ไท ยะ จ่า เลข คดี ไท ใน
 พจน์ ฟ้อง นั้น อักขร นั้น ยะ ครว พจน์
 ให้ ไท อักขร ถิ่น ถิ่น ถ้า อักขร มี คดี
 ถิ่น ท่าน ได้ อักขร พจน์ ว่า ถิ่น

๒๓. อึ่ง ถ้า ไท ยะ จ่า เลข คดี ไท ว่า
 พจน์ ฟ้อง ทั้ง สอง นั้น อักขร พจน์ มี
 มี คดี ถิ่น ให้ อักขร พจน์ ท่าน อักขร
 ทั้ง สอง นั้น ถ้า ท่าน อักขร พจน์ พจน์
 พจน์ พจน์ อากาศ ราช พจน์ พจน์ อักขร
 ไท นฤ คดี พจน์ พจน์ ไท มี พจน์ ไท พจน์
 พจน์ พจน์ อากาศ ท่าน อักขร พจน์ พจน์
 ถิ่น ท่าน ได้ ฟัง เขา เช่น ท่าน อักขร
 พจน์ พจน์ ถ้า ไท ยะ จ่า เลข ว่า พจน์ ฟ้อง
 อักขร พจน์ มี ได้ เช่น ก็ ก็ แล เช่น ได้
 ว่า มี ไท พจน์ พจน์ ให้ ผู้ เข้าย พจน์ พจน์
 พจน์ ฟ้อง ไท ให้ อักขร พจน์ พจน์

อักษร เกาใหม่ แล้วทำเอง อักษร เกาใหม่ นั้น ทอกรับทวง ให้ฟัง

๒๕ อึ่ง ท้อง อัง ทวง ครา จำนำ เจ้ากรม แด่ ทรา คำคัญ ให้ ตระลาการ ไป ฝเชิญ ถ้า แด่ ทั้ง สอง คึกใจ ทวง ครา ว่า มี ใช้ เห็น แลวง เกือน ทวง ครา นั้น เกลือ กตาศักดิ์ เพี้ยน แด่ ให้ เขา ทวง ครา นั้น มา พิเคราะห์ ถ้า ต้อง กับ ท่าน ได้ ฟัง ถ้า เห็น แลวง เกือน คล้าย คลัง มิ ต้อง กับ ท่าน ว่า ขยา ได้ ฟัง ให้ ผู้ พิพากษา แด่ ถาลักณ เล็ง ๆ อักษร แด่ ทวง ครา โดย ธรรม จะ ได้ ทวง ทิพิภัก

๒๖ อึ่ง สืบ คน กลาง แด่ คน กลาง นั้น ให้ การ มี พยาน อัน เจือ คำ นั้น ต้อง กับ ท่าน ให้ ฟัง เขา คำ คม กลาง นั้น ได้ ถ้า แด่ คำ พยาน นั้น มี ต้อง กับ คำ คม กลาง มี แด่ ถาลักณ ตั้ง ฎาย มี ให้ ฟัง ฟัง ฎา คำ มี โสย

๒๗ อึ่ง กุ ความ อัง สวรร ธรรม ธรรม แด่ นั้น สืบ บรคณ ฎา มี พยาน อัน เจือ กับ ทวง ท่าน ว่า ฟัง ได้

๓๐ อึ่ง ผู้ มี ขรรค คึก กล่าว หา พิพากษณ์ เมื่อ ถาลักณ วิวาทาน นั้น มี สัก ขิ พยาน ผู้ เห็น หลาก คน ครั้น นำ ตระลาการ ไป ฝเชิญ โดย สัก ขิ แด่ พยาน หลาย คน ให้ การ ข้อ ใจ ความ มิ ต้อง กับ ท่าน ว่า ถาลักณ อัน เจือ พยาน กล่าว มิ ต้อง กับ ขยา ได้ ฟัง ฟัง ถาลักณ อัน เจือ พยาน กล่าว คำ ต้อง กับ ท่าน ให้ ฟัง เขา เช่น พยาน ไ้ ขา บัญ คุณ โทษ ไว้ แด่ ผู้ กล่าว

๓๑ อึ่ง ใจ คม จำเลย นำ ตระลาการ ไป ฝเชิญ พยาน แด่ ผู้ ความ ผู้ อัง นั้น

นโย นำ ไป ถึง สถาน ที่ อยู่ แห่ง พยาน ผู้ นั้น ไป ถึง กลาง ทวง แด่ ถาลักณ มา เล่า ใช้ ทวง ให้ ตระลาการ ถก เขา คุ ความ ผู้ อัง นั้น เช่น แพ้ แก่ คึก

๓๔ ท้อง สอง นำ ตระลาการ ไป ฝเชิญ พยาน แด่ มี ผู้ อัง ก็ คึก ผู้ มิ ได้ อัง ก็ คึก มี ไป สู่ หา เรเวหา ฎวย พยาน แด่ มี น ชัก ซ้อม พยาน จับ ได้ เช่น สัก ขิ ให้ ถก เขา คึก มี นั้น เช่น แพ้ ถ้า จับ มิ ได้ ข้าง หลวง มิ ค้ำ พยาน ๆ หาก รับ ค้ำ ขยา ให้ ขัย คัย บัญ ฎา ถก เขา คึก มี เช่น แพ้ ถอน ท่าน ให้ พิพากษา แด่ ฎอ จริง

๓๕ อึ่ง ท้อง สอง นำ ตระลาการ ไป ฝเชิญ พยาน มี ผู้ อัง ก็ คึก ผู้ มิ ได้ อัง ก็ คึก มี ไม่ สัก ขิ ฎู คำ รวม พยาน เมื่อ ถาลักณ ตระลาการ ฝเชิญ อยู่ นั้น ให้ เห็น แด่ จับ ได้ เช่น แด่ โสตร ให้ ถก เขา คึก มี เช่น แพ้ แด่ ถาลักณ

๓๖ มา ครา ท้อง ผู้ อัง พยาน นั้น มี เห็น ถาลักณ ความ จะ แพ้ แก่ ท่าน แด่ มี น อก ใจ ถก คำ รวม สัก ขิ พยาน เมื่อ ตระลาการ ไป ฝเชิญ นั้น มี ว่า ต่อ หน้า ตระลาการ ว่า ถ้า มี รับ สม อัง ฎู ใช้ ฎู จะ ให้ ต้อง รับ ราช ขา ทว ฎู จะ หา ความ พยาน ให้ ต้อง มี รับ ใหม่ ท่าน ว่า มี น อก ใจ พยาน มี ของ นี้ ถ้า พยาน รับ สม อัง มี น จริง ก็ คึก ท่าน ว่า มี น เทง ให้ เขา ถาลักณ มี น เช่น แพ้

๓๗ อึ่ง นำ ตระลาการ ไป ฝเชิญ พยาน หัว คำ โศข คำ แด่ มี ผู้ อัง ก็ คึก ผู้ มิ ได้ อัง ก็ คึก แด่ มี น แด่ นำ ข้อ เนื้อ ความ ให้ พยาน ฟัง ถอน ก็ คึก แด่ คำ พยาน

มิให้รับ ต่อหน้าสภากระทรวงการพิจารณา
เป็นสักขี ให้ยกเอาคดีนั้น เป็น แพ้

๓๙. หนึ่งในทั้งสอง อ่าง พยาน นำ กระทรวง
การไปลงเชิญโดย อ่าง แลพยาน มีรับ
แต่สักขี ท่านว่าอาวชปากมันเอง มัน
จนแก่พยาน ให้ยกเอาคดีนั้น เป็น แพ้
มันจะกล่าวถึง ดูอย่าให้ ฟัง ฟัง

๔๐. หนึ่งในทั้งสอง อ่าง พยาน แลกระทรวง
การจดหมายเอาชื่อ พยาน แลมันจะนำ
กระทรวงการไปลงเชิญโดยอ่าง แล้ว มันผู้
อ่าง กลยมีให้ลงเชิญโดยอ่าง มัน อ่าง พยาน
อื่นเล่าใช้ ท่านให้ยกเอาคดีนั้น เป็น แพ้
เหตุชีวิต อธิ์ เทียว กล่าวถ้อยเป็น สอง

๔๑. หนึ่งในทั้งสอง อ่าง พยาน คน เดียว
ร่วมกัน ถ้า สม อ่างข้าง ผู้ใด ผู้หนึ่ง
ชนะแก่ คดี ถ้าแลข้าง ผู้ใด คิด ใจ คำ
พยาน ร่วมกัน กี่ ก็ และ นำ เหตุความ
สอน พยาน ร่วมกัน กี่ ก็ แล ชู สำทับ
พยาน ร่วมกัน กี่ ก็ เมื่อ ลักษณะ กระทรวง
การลงเชิญอยู่ นั้น ให้ยกเอาคดี เป็น แพ้
แก่ ผู้มีใ้คิด ใจ แล และ นำ สอน พยาน
แลมีใ้ ชู สำทับ พยาน

๔๒. หนึ่งใน อัญญัตริ พยาน นั้น คือ ความ
อ่าง พยาน นำ กระทรวง การ ไปลงเชิญ ถึง
บ้านเรือน พยาน ยัง มี พย พยาน แต่ได้
ปรากฏ ชื่อ บ้าน แล เรือน พยาน แล้ว ภาย
หลัง ก็ ความ กลย นำ กระทรวง การ ไปลงเชิญ
พยาน ณ เรือน อื่น กระทรวง การ หา พยาน
ออก มา สถานที่ ควร แล้วถาม พยาน ๆ
ว่าชื่อ อื่น มีใ้ ต้อง ชื่อ ปรากฏ เมื่อไปหา
ครั้ง ก่อนใช้ ก็ ให้ยกเอา คดี นั้น เป็น แพ้

๔๔. หนึ่งในผู้ มี บรรดาคดี จะ คิด ใจ คำ
พยาน เมื่อ ลักษณะ กระทรวง การ ไปลงเชิญ
นั้น จึง ให้ กระทรวง การ เขียน เอา คำ คำ
นั้น ถาม พยาน ถ้า พยาน แก่ ควร ให้ แก่
เมื่อ ลักษณะ กระทรวง การ ถาม นั้น ตาม ผู้
มี บรรดาคดี คิด ใจ คำ นั้น แล ให้ พยาน
แก่ คำ โดยที่ อื่น จึง ถ้า พยาน แก่ คำ
ให้ การ มี จึง เข้า ด้วย ฝ่าย ข้าง หนึ่ง
ท่าน ว่า พยาน อาษา ท่าน มิให้ ฟัง ฟัง

๔๕. หนึ่งใน พยาน แห่ง โจทก์ จำเลย ทั้งสอง
ข้าง แล สม ถ้อย คำ แห่ง โจทก์ จำเลย
ทั้งสอง ให้ กระทรวง การ พิจารณา ถ้อย คำ
พยาน ทั้ง สอง ข้าง นั้น แล ถ้อย คำ พยาน
ได้ สม หลาย กระทรวง ใช้ จึง ให้ เอา คำ
พยาน ประกอบ ด้วย คุณ วุฒิ จึง ควร ฟัง
หนึ่งใน พยาน นั้น กล่าว มิ ต้อง ด้วย
ผลคดี ใช้ อย่า ให้ เอา เป็น พยาน ถ้า
ถ้อย คำ พยาน กล่าว ต้อง ผลคดี ใช้ จึง
ให้ ฟัง เอา เป็น พยาน ไ้

๔๖. หนึ่งในทั้งสอง เป็น ส่วนวน ด้วยกัน
อยู่ใน กระทรวง การ แล อ่าง พยาน ใน
ส่วนวน สภา กระทรวง การ ได้ สืบ พยาน โดย
ส่วนวน แล้ว กี่ ก็ ยังมี ใ้ นำ กระทรวง การ
ไปลงเชิญโดย อ่าง กี่ ก็ ฝ่าย ผู้ มี บรรด
คดี มี ถ้อย คำ ท้วง ตัก ส่วนวน อ่าง
ให้ สืบ สักขี พยาน นอก ส่วนวน ท่าน มิ ให้
บังคับ บัญชา ตาม พยาน นอก ส่วนวน นั้น
ก่อน ท่าน ให้ บังคับ บัญชา สืบ สภา
กระทรวง การ ซึ่ง ได้ เห็น แก่ จัก ใ้ ยิน
ต่อ โสทร แล บัง ทัก จดหมาย ไว้ ท่าน ฟัง
ให้ ฟัง คำ สภา กระทรวง การ เป็น เกิด ขาด

ถ้าพยานนอกสำนวนสาขาดตัวแล้ว ให้
การต้องคำกบฏสาขาดการ ท่านจึง
ให้ฟัง ถ้าลักษณะอันเกี่ยวดล่าว มีคั่ง
กัน ท่านมิให้ฟัง

๕๓. อนึ่งพยานให้การ ผิดประเด็น
เหลือประเด็น ท่านมิให้ฟังเอาเป็น
พยาน ถ้าพยานให้การ ต้อง ประเด็น
ขาดประเด็น ฟังไว้ ถ้าพยานให้การ
ใจความสม ผลความไม่สม ให้คัดเอา
ว่าสม ถ้าผลความสมใจ ความไม่สม
ให้คัดเอาว่า ไม่สม

๕๔. อนึ่งโจทก์จำเลย รั้งกันใน
สำนวนฟังไว้ ข้างพยานสืบคนรั้งสม
อ้างมิเท่าโจทก์จำเลยรั้งกันในสำนวน

๕๕. อนึ่งโจทก์จำเลย หลายคนมิได้
รั้งแก่ต่างกัน ตามคนละสำนวน ขอบ
สารภาพก็มิ และจำเลยผู้ซึ่งตามภายหลัง
นั้นมิรั้ง โจทก์อ้างคำรั้งซึ่งตาม
ในสำนวน และยอมไว้แต่ก่อนนั้นก็
โจทก์จำเลยมิรั้งกัน อ้างคำรั้งใน
สำนวนก็มิ ท่านว่า ฟังเอามิได้ ให้ฟัง
เอาคำสักขีพยาน ถ้าแลที่ ตั้งซึ่ง เป็น
รากแก้ว แห่งโจทก์จำเลยนั้น

๕๖. อนึ่งถ้าโจทก์จำเลยก็มิ ทั้ง
สอง เป็นสำนวนอยู่ด้วยกัน ในตระลาการ
แลฝ่ายข้างหนึ่งให้ทรัพย์สินเงินทอง ไป
ขนขนพยาน มิให้รั้งก็มิให้รั้งก็มิ
ให้พยานหลบ เลียบมิให้พบก็มิ รั้งไว้
พิจารณา เป็น สัตย์ ว่า มีขนขนพยาน
จริงใช้ ท่านว่ามิให้รั้ง ถ้ารั้งผู้ขน
ขนไว้ มีว่ามีใช้ฝ่าย พวกข้างหนึ่ง

ๆ ทำกล ขยายใช้ให้ขนขนพยาน ถ้า
เป็นสัตย์จริงใช้ ให้คัดเอาคดีผู้ทำกล
ขยายนั้น เป็นแพ

๕๗. อนึ่งผู้มีอรรถคดีต้องพิพาท อยู่
ในตระลาการ แลฝ่ายข้างหนึ่ง
รั้งไว้ว่า ฝ่ายข้างหนึ่งใช้ข้าคนไป ชัก
ซ้อมขนขนพยาน แลมาว่าแก่สภา
ตระลาการ ท่านว่า ฟังฟังเอา คำข้า
คนนั้นก่อน เพราะว่าข้านอกเจ้า มิ
ควรที่จะ ฟัง ถ้าพิจารณา เป็น สัตย์ กุ
กล่าวมานั้นจริงใช้ ให้เอาคดีมีผู้
ใช้ทำกล ขยายนี้ เป็น แพแก่สำนวน

๕๘. มาตราหนึ่ง ทั้งสอง นำตระลา
การไปเฉลยโดยอ้าง แลญาติพี่น้อง
พ้องพินธุ เขาทั้งสองฝ่ายไปด้วย เมื่อ
เฉลยพยานอยู่นั้น แลเขามีอรรถคดีมิ
ได้ว่ากล่าวใช้สอย พวกพินธุ เขา แล
พวกพินธุ พี่น้องเขา หากไปณเรือน
พยาน แลมันไปพูดจาแนะนำ สอนพยาน
ก็มิ เมื่อลักษณะตระลาการ เฉลยอยู่
นั้น ให้ตระลาการพิจารณา แต่ที่อื่น
จริง แลสืบตามพยานจงถ่องแท้ ว่า
เมื่อพวกพินธุ มันมาพูดจา ด้วยพยาน
นั้น เป็นข้อ เนื้อความสิ่งอันใด ถ้า
แลพยานให้การว่า มันพวกพินธุ มาขน
ขนให้ทรัพย์สินเงินทอง ประการใด ๆ ให้
รั้งก็มิให้รั้งก็มิ แลพิจารณา เป็น
สัตย์ว่า พวกพินธุ มันผู้มีอรรถคดีมา
ชักซ้อมขนขนจริงใช้ ท่านได้เอา
ตัวผู้มาชักซ้อมพยานนั้น ปรโยท
ตามรูปความโจทก์หา เป็นพินธุ หลวง

แลซึ่งคดีมีน เปน ล่ามว ก็ยกขึ้น ให้
ตระลาการ เร่งพิจารณาตาม ล่ามว
เหตุใดจึงกล่าวดังนี้ เหตุว่า มี ผู้มี
คดีมิได้ ว่ากล่าวใช้ สอข พวก พิษุ
มันหาญไป ชัก ซ้อม พยาน เอง

๕๔ ข้อเท็จจริง จำเลย ล่ามว ให้การ
นักพิพาท โดย ล่ามว ทานให้ บังคับ
บัญชาเอา คำ พยาน แท้ที่ อธิจริง

๕๕ ข้อเท็จจริง จำเลย ล่ามว ให้
การ นักพิพาทนักกันโดย ล่ามว ว่า
มี สักชี พยาน ให้ บังคับบัญชา สักชี พยาน
ซึ่ง มีน แก่ พิพาท แล ล่ามว ถ้าบล คำ
พยาน นี้ กล่าว ต้องใน ล่ามว ทานให้
บังคับบัญชา โดย คำ สักชี พยาน

๖๑ มาตราหนึ่ง พิพาทนักกันด้วยที่
แดนไร้นาละทานข้าง เรือท สวม ขวน
ยาง บ่าวไพร่ สรรพความ ย่าง เหลาพระ
คำราชาประทอนกิติ อธิ ว่ามี ชื่อใน
ทาง ว่าว กิติ แล แวง คำบลข้าง คำบลนา
คำบลสวน คำบลไร ว่ามี ชื่อใน
สาร กรม ขรรณ กิติ ว่ามี ผู้รู้ เห็นได้
ขึ้นได้ ฟัง แล เมื่อดู สวม สม อ่าง ฟัง
ว่าให้เอาผู้ นี้ เช่น พระระ ม่ สวม ถ้า
นำไปมีสม อ่าง ไซ ให้เอาผู้ อ่าง นี้
จนแก่คำเอง พิพาท เออเปนแพ แก่ ความ

๖๓ มาตราหนึ่ง ผู้มีคดี อยู่ในตระ
ลาการ ฝ่ายข้างหนึ่ง ว่าผู้หนึ่งตระลา
การ เอ็น ไปชัก ซ้อม พยาน ถ้าจับ มิได้
อย่า ให้พิพาทล่ามวเลย ให้เร่งว่า
จำยอมเก็บสืบไป ถ้าข้าง ผู้ตระลา
การ เอ็น มีน ว่า เปน คำ ถกรรจ์ ต่อ คน

สุภาตระลาการว่า มีน ไปชัก ซ้อม อย่า
เพื่อให้ ฟัง คำ มีน ก่อน ให้สืบ พยาน
ซึ่ง มีน ทั้งสองข้าง ว่า พยาน สายาล ได้
การว่า ฝ่ายข้างหนึ่ง ไปชัก ซ้อม พยาน
เปน สอข ใช้ ให้ยกเอาคดีมีน เปน
แพ ถ้าพยาน ให้การ ว่ามิได้มาชัก
ซ้อม ขน ขานไว้ ให้ยกแต่ คำ พยาน เสีย
ให้ฟ้องคดีตาม อ่าง

๖๔ มาตราหนึ่ง ทั้งสอง นำตระลา
การ ไปเผชิญ พยาน แล ฝ่ายข้างหนึ่งมิได้
ข้างจิตใจ คำน พยาน แล และมี ว่าพยาน
คน นี้ ต้อง ซ้อม มีน กัย ตระลาการ
เผชิญ ตามอ่าง แล ฝ่ายข้างหนึ่ง กลับบิด
ใจ คำน พยาน อีกแล้ว มีน ทั้งสอง ถ้อย
ที่ถ้อย คำ พยาน ร่วมกัน มี ความผิด
กัยกน อย่า ให้รับ คำ ไว้ บังคับบัญชา คำ
พยาน ร่วมกัน สม อ่าง ผู้ใด เปนที่ ฟัง ได้

๖๕ มาตราหนึ่ง ตระลาการ จะให้
โทษ จำเลย นำไป สืบ พยาน โดยอ่าง
โทษ จำเลย ไม่ นำไป สืบ ให้หนังสือ สม
อ่าง สม คำน ฟัง ได้ ถ้าพิพาท ล่ามว
มิได้ เห็น ความ ให้ผู้ พิพาท ขาด เล็ง ค
คำ พยาน ซ้อม กิติ ได้ เห็น ความ ให้
สืบ สักชี พยาน ซึ่ง ให้ หนังสือ สม อ่าง
สม คำน ไว้ นี้ เออ ความ จริง ึ่ง ได้

๖๖ มาตราหนึ่ง วิวาท กัน ใน สภา
แห่ง มีก กิติ วิวาท กัน ใน นาง สาม แพร่ง
กิติ หา สักชี พยาน มิได้ ให้ พิพาทระ
คฤ มล กิติ ึ่ง ถ้วน ถ้าจริง แลแล้ว ทาน
ให้ เอา ขาด เจ็บ สาศ คนี้ เปน พยาน

๖๗ มาตราหนึ่ง โทษ จำเลย ข้าง

พยาน ๆ ต้อง คำนึง ต้อง ตั้ง ให้ เล็งดู ถ้า
 เป็น พล ความ ให้ ยก เสีย ถ้า ใจ ความ
 เป็น ฮาว ความ ให้ ผู้ เป็น เสนา ยศ ฟัง คำน
 ทวาราก แก้ว ซึ่ง จะ ฆ่า ความ นั้น ได้ โดย
 ยติกรรม

ลักษณะ กระลาการ

* มาตรา ๓๓๓. ถ้า วิวาท กัน ใน ที่

ระ โทฐาน ก็ ที่ ใน ทู่ง ใน ย่า ก็ ที่ อสั ก
 ขิภา ทา พยาน บมี ได้ ฉิระ ฉิระ ซึ่ง จะ
 เป็น อุบาย ทำ ตน เอง มี ใ้ หาก จะ เป็น
 พยาน แก่ บุท ุค ล ผู้ นั้น แล

ประ ภาศ มา วัน ที่ ๒๒ มกราคม

รัตน โกสินทร ศั ก์ ๑๑๓ เป็น วัน ที่ ๒๒๒
 ใน รัชกาล ๒๓๒๒ บนี้

ตา ตระราชหมาย เลข ๑

ว่า ด้วย กฎหมาย แล พระราชบัญญัติ ซึ่ง ให้ ยก เลิก เสีย

ศักราช เกือบ ปี ซึ่ง ตระพระราชบัญญัติ	ชื่อ กฎหมาย พระราชบัญญัติ ประกาศ	ยก เลิก ทั้งหมด ๆ แต่ ส่วน หนึ่ง																		
ณวันที่ ๑ เดือน ๕ ขึ้น ๘ ค่ำ ปี มะเมีย โทศก จุลศักราช ๑๒๓๒	พระราชบัญญัติ เรื่อง พยาน ใน ราชกิจจานุเบกษา ปี รชศก ศักราช ๑๒๓๒ หน้า ๑๘๐	ยก เลิก ทั้งหมด ๗ มาตรา																		
ณวันที่ ๕ เดือน ๑๑ ขึ้น ๔ ค่ำ ปี ฉลู นพศก จุ ลศักราช ๑๒๓๘	พระราชบัญญัติ ลักษณะ พยาน ใน ราชกิจจานุเบกษา ปี ฉลู นพศก ศักราช ๑๒๓๘ หน้า ๒๓๘	ยก เลิก ทั้งหมด ๑๑ มาตรา																		
ณวันที่ ๑ เดือน ๗ แรม ๑๑ ค่ำ ปี ชาน มตา ศักราช ๑๘๘๔	กฎหมาย ลักษณะ พยาน ซึ่ง ประทับ ตรา ๓ ดวง แล กฎหมาย พิมพ์ เล่ม ๑ แต่ หน้า ๔๑๒ ถึง หน้า ๔๒๘	ยก เลิก เป็น ส่วน <table border="0" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding-right: 5px;">๑๐</td> <td style="padding-right: 5px;">๒๘</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding-right: 5px;">๑๕</td> <td style="padding-right: 5px;">๒๘</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding-right: 5px;">๒๐</td> <td style="padding-right: 5px;">๓๑</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding-right: 5px;">๒๑</td> <td style="padding-right: 5px;">๓๓</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding-right: 5px;">๓๘</td> <td style="padding-right: 5px;">๕๖</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding-right: 5px;">๔๓</td> <td style="padding-right: 5px;">๕๗</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding-right: 5px;">๕๐</td> <td style="padding-right: 5px;">๖๐</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding-right: 5px;">๕๑</td> <td style="padding-right: 5px;">๖๒</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding-right: 5px;">๕๓</td> <td></td> </tr> </table> <p style="text-align: center;">รวม ๑๗ มาตรา</p>	๑๐	๒๘	๑๕	๒๘	๒๐	๓๑	๒๑	๓๓	๓๘	๕๖	๔๓	๕๗	๕๐	๖๐	๕๑	๖๒	๕๓	
๑๐	๒๘																			
๑๕	๒๘																			
๒๐	๓๑																			
๒๑	๓๓																			
๓๘	๕๖																			
๔๓	๕๗																			
๕๐	๖๐																			
๕๑	๖๒																			
๕๓																				
ณวันที่ ๓ เดือน ๑๑ แรม ๑๑ ค่ำ ปี ชาน อัฐ ศก จุลศักราช ๑๐๔๘	กฎหมาย กฎ สามสิบหก ข้อ ซึ่ง ประทับตรา ๓ ดวง แล กฎหมาย พิมพ์ เล่ม ๒	ยก เลิก กฎ ที่ ๑๑ บท กำหนด สิบ พยาน หน้า ๔๘																		
ณวันที่ ๖ เดือน ๕ ขึ้น ๖ ค่ำ ปี มะเสง นพศก จุลศักราช ๑๐๘๘ ณวันที่ ๖ เดือน ๘ ขึ้น ๘ ค่ำ ปี ฉลู เบญจศก จุลศักราช ๑๐๘๕	กฎหมาย พระราชกำหนด เก่า ซึ่ง ประทับตรา ๓ ดวง แล กฎหมาย พิมพ์ เล่ม ๒	ยก เลิก กฎ ที่ ๒๗ ว่า ด้วย พยาน ไม่ รับ ค้ำหน้า ๓๓๑ กฎ ๔๑ ว่า ด้วย ตาม พยาน หน้า ๓๖๗																		
ณวันที่ ๖ เดือน ๑๑ ขึ้น ๓ ค่ำ ปี มะโรง ฉศก จุลศักราช ๑๐๔๖	กฎหมาย พระราชกำหนด ใหม่ ซึ่ง ประทับตรา ๓ ดวง แล กฎหมาย พิมพ์ เล่ม ๒	ยก เลิก กฎ ๓ ว่า ด้วย โทษ พยาน หน้า ๔๑๖																		

ทาตาราง หมายเลข ๒

ว่าด้วย กฎหมาย แล พระราชบัญญัติ ซึ่ง คง ใช้ ต่อ ไป

ศักราช ปี เดือน วัน ซึ่ง ทรง พระราชบัญญัติ	ชื่อ กฎหมาย พระราชบัญญัติ ประกาศ	ชื่อ มาตรา ซึ่ง ให้ คง ใช้ เป็น กฎหมาย ต่อ ไป																																																																																																
<p>พ.ว. ๗ เดือน ๖ ฉ. ๑ คำ ข ๒ มหา ศักราช ๑๙๒๖</p>	<p>กฎหมาย ลักษณะ รัช พ้อง มท คค พยาน</p>	<p>คง ใช้ ทั้งสิ้น ๘ มาตรา</p>																																																																																																
<p>พ.ว. ๑ เดือน ๓ แรม ๑๑ คำ ข ๒ มหา ศักราช ๑๙๓๔</p>	<p>กฎหมาย ลักษณะ พยาน ซึ่ง ประทียตรา แล กฎหมาย พิมพ์ เล่ม ๑ หน้า ๔๑๒ ถึง หน้า ๔๒๘</p>	<p>คง ใช้ อยู่ ๕๐ มาตรา คือ มาตรา</p> <table border="0" style="margin-left: 20px;"> <tr><td>๕</td><td>๖</td><td>๗</td><td>๘</td></tr> <tr><td>๙</td><td>๑๐</td><td>๑๑</td><td>๑๒</td></tr> <tr><td>๑๓</td><td>๑๔</td><td>๑๕</td><td>๑๖</td></tr> <tr><td>๑๗</td><td>๑๘</td><td>๑๙</td><td>๒๐</td></tr> <tr><td>๒๑</td><td>๒๒</td><td>๒๓</td><td>๒๔</td></tr> <tr><td>๒๕</td><td>๒๖</td><td>๒๗</td><td>๒๘</td></tr> <tr><td>๒๙</td><td>๓๐</td><td>๓๑</td><td>๓๒</td></tr> <tr><td>๓๓</td><td>๓๔</td><td>๓๕</td><td>๓๖</td></tr> <tr><td>๓๗</td><td>๓๘</td><td>๓๙</td><td>๔๐</td></tr> <tr><td>๔๑</td><td>๔๒</td><td>๔๓</td><td>๔๔</td></tr> <tr><td>๔๕</td><td>๔๖</td><td>๔๗</td><td>๔๘</td></tr> <tr><td>๔๙</td><td>๕๐</td><td>๕๑</td><td>๕๒</td></tr> <tr><td>๕๓</td><td>๕๔</td><td>๕๕</td><td>๕๖</td></tr> <tr><td>๕๗</td><td>๕๘</td><td>๕๙</td><td>๖๐</td></tr> <tr><td>๖๑</td><td>๖๒</td><td>๖๓</td><td>๖๔</td></tr> <tr><td>๖๕</td><td>๖๖</td><td>๖๗</td><td>๖๘</td></tr> <tr><td>๖๙</td><td>๗๐</td><td>๗๑</td><td>๗๒</td></tr> <tr><td>๗๓</td><td>๗๔</td><td>๗๕</td><td>๗๖</td></tr> <tr><td>๗๗</td><td>๗๘</td><td>๗๙</td><td>๘๐</td></tr> <tr><td>๘๑</td><td>๘๒</td><td>๘๓</td><td>๘๔</td></tr> <tr><td>๘๕</td><td>๘๖</td><td>๘๗</td><td>๘๘</td></tr> <tr><td>๘๙</td><td>๙๐</td><td>๙๑</td><td>๙๒</td></tr> <tr><td>๙๓</td><td>๙๔</td><td>๙๕</td><td>๙๖</td></tr> <tr><td>๙๗</td><td>๙๘</td><td>๙๙</td><td>๑๐๐</td></tr> </table>	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒	๑๓	๑๔	๑๕	๑๖	๑๗	๑๘	๑๙	๒๐	๒๑	๒๒	๒๓	๒๔	๒๕	๒๖	๒๗	๒๘	๒๙	๓๐	๓๑	๓๒	๓๓	๓๔	๓๕	๓๖	๓๗	๓๘	๓๙	๔๐	๔๑	๔๒	๔๓	๔๔	๔๕	๔๖	๔๗	๔๘	๔๙	๕๐	๕๑	๕๒	๕๓	๕๔	๕๕	๕๖	๕๗	๕๘	๕๙	๖๐	๖๑	๖๒	๖๓	๖๔	๖๕	๖๖	๖๗	๖๘	๖๙	๗๐	๗๑	๗๒	๗๓	๗๔	๗๕	๗๖	๗๗	๗๘	๗๙	๘๐	๘๑	๘๒	๘๓	๘๔	๘๕	๘๖	๘๗	๘๘	๘๙	๙๐	๙๑	๙๒	๙๓	๙๔	๙๕	๙๖	๙๗	๙๘	๙๙	๑๐๐
๕	๖	๗	๘																																																																																															
๙	๑๐	๑๑	๑๒																																																																																															
๑๓	๑๔	๑๕	๑๖																																																																																															
๑๗	๑๘	๑๙	๒๐																																																																																															
๒๑	๒๒	๒๓	๒๔																																																																																															
๒๕	๒๖	๒๗	๒๘																																																																																															
๒๙	๓๐	๓๑	๓๒																																																																																															
๓๓	๓๔	๓๕	๓๖																																																																																															
๓๗	๓๘	๓๙	๔๐																																																																																															
๔๑	๔๒	๔๓	๔๔																																																																																															
๔๕	๔๖	๔๗	๔๘																																																																																															
๔๙	๕๐	๕๑	๕๒																																																																																															
๕๓	๕๔	๕๕	๕๖																																																																																															
๕๗	๕๘	๕๙	๖๐																																																																																															
๖๑	๖๒	๖๓	๖๔																																																																																															
๖๕	๖๖	๖๗	๖๘																																																																																															
๖๙	๗๐	๗๑	๗๒																																																																																															
๗๓	๗๔	๗๕	๗๖																																																																																															
๗๗	๗๘	๗๙	๘๐																																																																																															
๘๑	๘๒	๘๓	๘๔																																																																																															
๘๕	๘๖	๘๗	๘๘																																																																																															
๘๙	๙๐	๙๑	๙๒																																																																																															
๙๓	๙๔	๙๕	๙๖																																																																																															
๙๗	๙๘	๙๙	๑๐๐																																																																																															
<p>พ.ว. ๑ เดือน ๓ แรม ๑ คำ ข ๒ มหา ศักราช ๑๙๐๐</p>	<p>ลักษณะ ธรรมนูญ ซึ่ง ประทียตรา แล กฎหมาย พิมพ์ เล่ม ๑ หน้า ๔๓๓ ว่าด้วย นิติวิธี</p>	<p>มาตรา ๕</p>																																																																																																

ตรากระทรวงมหาดไทย เลข ๓

ว่าด้วย อัตราพิภค ค่าธรรมเนียม พยาน

จำพวก ที่ หมายถึง เรียกมา สืบ ที่ศาล ตาม มาตรา ๑๘

คุณาบุรุษ ของ พยาน ซึ่ง ควร ใ้ รับ เงิน ค่า ข้วย การ ต่าง ๆ ภา	ควร ใ้ เงิน ค่า ข้วย การ	
	วัน	หนึ่ง
	ไม่เกินกว่า	ไม่ น้อย กว่า
ถ้า มา เข็ย ความ ใน ศาล จึง ควร ใ้ เงิน ค่า ข้วย การ	บาท	บาท
พระ บรมวงษา เวยะ สุ ไคญ ผู้ น้อย	๖๐	๕
ข้า ราช การ ผู้ ไคญ ผู้ น้อย ซึ่ง มี สัญญา ยัศ	๕๐	๕
ข้า ราช การ ซึ่ง ไม่มี สัญญา ยัศ	๑๐	๕
พ่อ ค้า นาย ค้าง	๓๐	๕
ครู อักษร สอน ศิลป สาสตร วิทยา ทั้ง ปวง	๒๐	๕
พวก แพทย์ หมอ ยา ฉุา หมอ รักษา โรค ต่าง ๆ	๒๐	๕
พ่อ เรือ น	๑๐	๕
ไพร่ รวย	๕	๑
ทวน	๒	๑
พนักงาน ล่าม ภาษา ต่าง ประเทศ	๓๐	๕
ค่า หมายถึง เรียก พยาน มา เข็ย ความ ใน ศาล		บาท
		๑

ถ้า สืบ พยาน โดย เกิด ฌเชิญ สืบ ฤฯ ส่ง ประเด็น ไป สืบ ใ้ เรียก ค่าธรรมเนียม ค่ามพระราชบัญญัติ ทั้ง กระทรวง ยุติธรรม รัตนโกสินทร์ คคค ๑๑๑ ตาม มาตรา ๗

บอก แก่

หน้า ๕๐๘ แดงหน้า ยันทคค ๑ ถึง ยันทคค ๓
 หน้า ๕๐๙ นี้ ถ้า คน คคค จง ใ้ -
 ถ้า ผู้ ไคย คคค ขันไม่เอา หนังสือ มา ศาล
 ก็ ใ้ ลงโทษ ตาม มาตรา ๕๘
 - ถ้า แล แล คคค ฤฯ เจ้าพนักงาน เช่น ว่า มา น
 หน้า ๕๑๐ แดงหน้า แก่ เช่น คคค นี้ ขอม
 ใ้ ปลด มา คคค สิบ เล ใน มาตรา ๒๖ นี้ -

ศาล ข. ต้อง คคค สิบ ที่ เด็ยว

ฤฯ ง. ใ้ ก่อน คคค ใ้

สุก แลแล้ว แต่ จะ เห็น สมควร

- ถ้า ศาล เห็น ว่า ยัง ไม่ จำ เป็น เลฯ คคค
 เสีย ค่าธรรมเนียม ถ้า ศาล เห็น ควร จะ คคค
 สิบ เลฯ ใ้ ศาล คคค สิบ นี้ จง เต็ม

หน้า ๕๑๗ แดงหน้า ยันทคค ๕ คำว่า

พิสุทท์ ล้อ แก่ เป็น พิสุทท์ คคค